

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

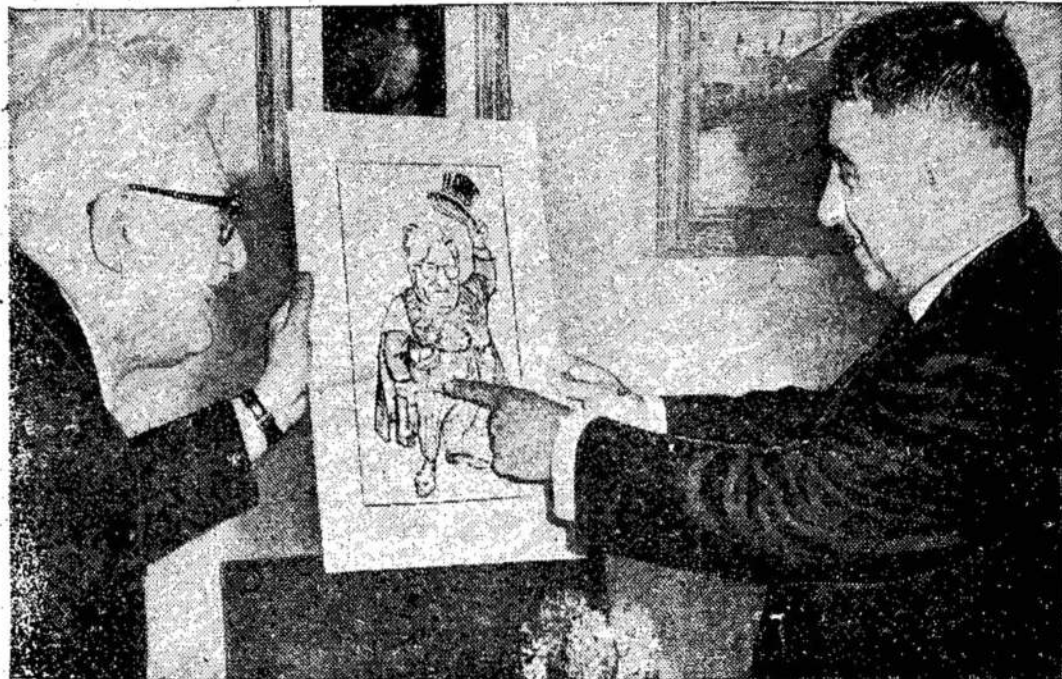
The PEOPLES VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 160 Claremont St., Toronto 3, Ontario
Authorized as Second Class mail, Post Office Department, Ottawa.

Kaina 10 ct.

Nr. 10

Pentadienis, Kovo (March) 13, 1959, Toronto, Ontario

M E T A I XXVIII

Toronto miesto majoras Mr. Phillips rodo Tarybų Sąjungos ambasadoriui majorą pa-juokiančią karikatūrą. Jis sako, kad reporteriai išskraidė jo kalbą priimant ambasadorių Arutiunianą valdybos rūmose. Kitu kartu jis visai neįsileisias reporterių.

Vakarų Kanados Farmeriai Atsiuntė Ottawon Delegaciją iš 1,100 Žmonių

OTTAWA. — Kanados sostinė užplūdo Vakarų Kanados fermerių delegacija iš 1,100 žmonių. Ji atstovauja didžiūną prerijų fermerių.

Sios delegacijos vyriausis siekis — įteikti vyriausybei fermerių reikalavimą taip vadinamo "deficiency payment" už grūdus. Šis mokestis būtų nustatytas ryšium su kiekiu grūdų, pristatytų į elevatorius.

Kyla Protestai Prieš Smallwoodą

OTTAWA. — Newfoundlando seimelio priėmimas įstatymo, pagal kurį uždraudžiamos dvi unijos Newfoundlando, sukėlė protestų audrą visoj Kanadoj.

Kanados Darbininkų Kongreso prezidentas Claude Jodoin kreipėsi į teisingumo ministrą Fultoną, kad pastarasis atmestų Newfoundlando įstatymą.

Eina gandai, kad bus kreipiamasi į Aukščiausį Teismą, kad pastarasis peržiūrėtų, ar Newfoundlando priimti įstatymai neprieštarauja konstitucijai.

CCF lyderis Hazen Argue išvadino Smallwoodą galios ištroškusi. Jo elgėsys smogęs Kanados demokratijai tiesiai į pačius pamatus.

Vyriausybė sako, kad toks fermerių reikalavimas negali būti patenkintas. Girdi, šią paramą gautų vyriausiai stambieji fermeriai, pristatę daugiau grūdų. Vyriausybė esanti linkusi šį klausimą išspręsti kitokiu būdu. Jos manymu, didieji fermeriai mažiausiai reikalingi tos pagalbos.

Vyriausybė nori teikti fermeriams paramą pagal žemės plotą. Pernai buvo mokama fermeriams po \$1.00 nuo ekerio, iki \$200 vienai farmai. Tokiu būdu vyriausybė davus fermeriams \$41,300,000 praėjusiais metais.

Farmeriai reikalauja "deficiency payment" už visokių grūdus už praėjusius 3 metus. Jei būtų patenkintas jų reikalavimas, vyriausybei atsieitų nuo \$300,000,000 iki \$350,000,000.

Delegacija atvyko keliais traukiniais. Ji užima 13 Otavos viešbučių. Antradienį ji turėjo pasimatymą su premjeru Diefenbakeriu ir jo ministrais.

Kaip ilgai ši delegacija bus Ottawoje, šiuo tarpu negalima pasakyti.

Tuo tarpu pasirodė žinios spaudoje, kad Kanada ir Jungtinės Valstijos sutiko numušti kviečių kainą. Tai būtų padaryta Britanijai reikalaujant. Kaina numušama 10 centų ant bušelio.

Pagal šią sutartį, kuri įeis galion rugpiūčio 1 dieną, jeigu sutarties dalyvės užtvirtins, aukščiausia kviečių kaina bus \$1.90 už bušelį. Žemiausia kaina pasiliks ta pat — \$1.50 už bušelį.

Ar ši sutartis padės Kanadai parduoti daugiau kviečių Britanijai ir kitoms šalims, parodys ateitis.

Francūzai Rodo Nusivylimą De Gaulle

PARYŽIUS. — Francūzų simpatija degalistams smarkiai nupuolė. Matyti nauji mokesčiai ir kiti "suveržimai" atidarė akis.

Per savivaldybinius rinkimus degalistų balsų skaičius sumažėjo 21.5 procento. Tuo tarpu komunistų balsų skaičius padidėjo 19.5 procento.

Galutiniai rezultatai bus žinomi po antrųjų balsavimų šį sekmadienį. Mat kur kandidatai negavo reikiamos daugumos, tose vietose turės būti antri balsavimai.

Sakoma, kad degalistai dar atsilauks didžiūmoje vietų, bet toks nupuolimas sukelsią jiems rūpestį. Ypačiai dėl to, kad balsuotojai, atsimetę nuo jų, perėjo pas komunistus.

Vakarai Bereikalingai Biją Berlyno Blokados

BERLYNAS. — Vokietijos Demokratinės Respublikos premjeras Grotewohl pareiškė, kad jie nemana blokuoti vakarinę Berlyno dalį, kuomet Tarybų Sąjunga perves kontrolės pareigas patiems vokiečiams.

Jis tą pasakė bankete priėmimui Tarybų Sąjungos premjero N. Chruščiovo.

Vokiečiai, sakė jis, elgsis atsargiai ir nesudarys pavojaus taikai.

Pagal Tarybų Sąjungos intenciją, ta kontrolė pereis į vokiečių rankas su gegužės 27 diena. Bet jei Vakarai norės rimtai tartis Berlyno ir visos Vokietijos klausimu, tai ta data gali būti nukelta vienu ar dviem mėnesiais.

Tarybų Sąjungos premjeras Chruščiovas atvyko į Vokietijos Demokratinę Respubliką matomai pasitarti taikos sutarties pasirašymo klausimu. Pirmiausia jis lan-

kėsi ūkio parodoje Leipcige, kur jį sutiko 100,000 minia. N. Chruščiovas sakė vokiečiams, kad Tarybų Sąjunga nori taikos. Ypačiai jis pastebėjo vokiečiams, kad jau kelis kartus šios dvi tautos kariavo ir pasidarė labai daug nuostolių. Tas nebeturi pasikartoti.

VRD premjeras Grotewohl taipgi sakė, kad vokiečiams nusibodo šaltasis karas. Paskui pridėjo, kad jeigu Vakarai bando "pakeisti šaltą karą diplomatinį manevrų karu", tai "karas ir pasiliks karu, o diplomatinis karas tikrai pasitarnaus paruošimui atominio karo".

"Jei prezidentas Eisenhoweras priešingas atskiral taikos sutarčiai tarp Rytinės Vokietijos ir Tarybų Sąjungos", tęsė jis, "tai jis turėtų pirma pasmerkti atskirą Vakarų jėgų sutartį su Vakarine Vokietija".

Tarybų Sąjunga yra paruošus taikos sutartį dėl abiejų Vokietijų. Jos galėtų pasirašyti atskirai ir pasilikti, kaip yra, kol jos kokių nors būdu susitars dėl apsievienijimo. Bet Vakarinė Vokietija piestu stoja prieš pasirašymą taikos sutarties. Adenauer, kaip ir Syngman Rhee Korėjoj, nori, kad sąjungininkai atiduotų jam ir Rytinę Vokietiją.

Naujos Bazės Kanadai \$110,000,000

OTTAWA. — Apsigynimo ministras Pearkes sako, kad dvi bazės dėl amerikinių sviedinių, vadinamų bomarkais, kainuos \$110,000,000. Viena tokių bazių bus Ontarijoj, o kita Kvebeke.

Klausimas tikrai, kiek naudos bus iš tų bomarkų. Buvo spaudoje išsireikšta, kad jie jau dabar pasenę. Amerikiečiai juos gamina tiksliai tam, kad industriją palaikyti. Gali taip atsitikti, kaip su Arrow orlaiviais. Išleista arti \$400,000,000, o orlaiviai jau nebetinka. Nepagaminta pusės tuzino.

IRAKE ISSIVERŽES ARMIJOS SUKILIMAS

DAMASCUS. — Nemaža dalis Irako armijos sukilusi prieš dabartinę vyriausybę. Ji užėmus šiaurinę Irako dalį, turtingą aliejaus šaltiniais. Sukilimui vadovauja pulkininkas Shawwaf.

Sukilėliai norį padaryti Iraką neutralų, artimą Egiptui.

Eisenhower Perima Berlyną Savo Žinion

WASHINGTON. — Prezidentas Eisenhower pranešė, kad Berlyno klausimą jis perima savo komandon. Kitaip sakant, jis diriguos derboms, o ne Dullesas.

Jis atmetė visus pasiūlymus ryšium su Berlynu, kaip daliną mobilizaciją, skyrimą tam tikrų sumų sutvirtinimui ginkluotų jėgų ir t. t.

Jungtinės Valstijos, sako jis, yra pilnai apsirūpinusios visomis priemonėmis sutikimui netikėtumui.

Nekurie kongresmanai ir senatoriai buvo pasikėlę griebtis visokių priemonių "atrėmimui agresijos" ryšium su Berlyno klausimu.

Pasidairius po Kanadą

Newfoundlando vyriausybė su premjeru Smallwoodu priešakį užsimojo uždrausti toje provincijoje tarptautinę miško darbininkų uniją ir tarptautinę vežikų uniją.

Tokiu būdu jis nori pasukti laikrodį atgal 100 metų, kada unijos buvo skelbiamos nelegalėmis organizacijomis.

Visoj Kanadoj unijų klausimas seniai yra pačių darbininkų reikalas. Jie sprendžia, kuriai unijai priklausyti. Smallwoodas nori suvartyti darbininkus į tokias unijas, kurios jam patinka.

Minėtų unijų lyderius jis išvadino gengsteriais ir kitokiais biauriais vardais, kokius tik jo žodynas turi. Mat parlamente jis gali rėkauti, kiek jis nori, niekas už tai negali traukti į teismą.

Ontarijos vyriausybė priėmė patvarkymą, kad nei viena savivaldybė neturi teisės maišyti į vandenį fluoriną, kurs, kaip nekuri dantis tai aiškina, padeda vaikams užsiauginti tvirtus dantis.

Vanduo visuomenei turi būti teikiamas be jokių priemaišų, išskyrus tas, kurios reikalingos bakterijoms užmušti.

Šis patvarkymas užbaigs ginčus dėl fluorino maišymo į vandenį.

Toronto metropolio polici-

jai šiais metais reikės \$14,362,630 palaikymui tvarkos mieste. Prie to, dar nenumatytiems reikalams bus skiriamas \$1,517,600.

Taigi, viso susidarys \$15,880,230. Tvarkos palaikymas yra labai iškaštingas dalykas.

Viktorijos Darbo Taryba (Britų Kolumbijoj) priėmė reikalavimą, kad liberalai išmestų iš savo partijos Newfoundlando premjerą Smallwoodą.

Newfoundlando miško darbininkų streikui remti surinko \$40,000.

Ontarijos Darbo Federacijos prezidentas David Archer reikalauja, kad federalė vyriausybė sudraustų Newfoundlando premjerą. Jo antiunijinis veikimas pažeidžia civilines žmonių teises, sako Archer. Premjeras Diefenbaker turis progą parodyti, kiek jis vertina tas teises.

General Motors korporacijos darbininkai Oshawoje bauginasi, kad auto industrijai Kanadoje gali būti užduotas didelis smūgis.

Tas pavojus numatomas iš mažų automobilių, kuriuos pradės gaminti Jungtinėse Valstijose.

Auto darbininkai pageidautų, kad tokių mažų automobilių įgabimas iš JAV būtų uždraustas. Jie nurodo,

kad įgabimas mažų automobilių iš Britanijos ir Vokietijos kainavo darbus tūkst tančiams darbininkų Kanadoje.

Ontarijos Fuel Board pirmininkas A. R. Grozier išpėjo visus, kurie naudoja dujas namuose, kad būtų atsargūs. Pavasaris esąs pavojingiausias laikas, nes atleidžiant pašalą gali įvykti lūžimų vamzdžiuose.

Į dujas esą maišoma kitokių dujų, kurios tiek tiek užuodžiamos, bet daug kas visai negalį užuosti. O kada užuodžia, dujų būna tiek daug prisirinkę, kad sudaro eksplozijos pavojų.

Šis išpėjimas tinka po visą Kanadą, kur tik yra naudojamos natūralės dujos.

Kanadietis

Paieškojimai

Anastazijos Bepirščiūtės-Doyle ieško sesuo Marija Klimavičienė, gyvenanti Kaupe, Italijos gt. 24-2. Iki 1948 m. ieškomosios sesers buvo toks adresas: E. Doyle, 2869 W. 32 St., Brooklyn, N. Y.

Prano Fortunato Saudarago, Juozapo sūnaus, prieš I pasaulinį karą išvykusio į JAV ieško giminaitis Jonas Dyglis, gyvenantis Priekulės rajone, Pežaičių apyl., Papilės kaime, Veiviržėnu pašto skyrius.

Domininko Stončiaus, Domininko s., gyvenančio Čikagoje ieško brolis Petras Stončius, gyv. Plungėje, M. Melnikaitės gt. 50.

Kazimierės Vaišvilaitės-Jokubaitienės, gyvenusios Čikagoje ieško Benediktas Vaišvilas, gyv. Mazeikių mieste, Tirkšlių gt. 21.

Onutės Gedgaudienės-Juodeškaitės, ar jos vaikų, ieško giminaitis Pet. Radtko-Juodeškaitė, gyvenanti Vokietijoje, Kleine Str. 15, Salzgitter - Less.

Paieškojimas

Paieškau Antaną Tamošiuną, kilusį iš Lietuvos, Kauno apskr. Pažerų pašto, Pirmų Girininkų ar Pabartukių kaimo, 1928 metais atvykusį į Kanadą ir pirmiau dirbusį Vakarų Kanadoje kartu su manim farmose.

Turiu svarbių žinių iš laišku iš Lietuvos dėl jo, tad labai prašau atsilepti ar žinančius jo antrašą prašau pranešti man, už ką būsiu didžiai dėkingas.

J. Pažera
2541 Hogan St.
Montreal, Que.

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Centro Komiteto Isteigtas

KNYGYNAS

160 CLAREMONT ST., TORONTO, ONT.

Teikia veltui pasiskaitymui įvairių lietuviškų knygų, daugumoje pokariniiais metais išleistų Tarybų Lietuvoje.

Norintieji naudotis knygynu turi pasimokėti \$5.00 kauciją, kuri gražinama nustojus naudotis knygynu.

Knygos duodamos vienam mėnesiui. Po mėnesio nesugražinę ir nepersirašę knygas, turi mokėti po \$1.00 už kiekvieną pavėluotą mėnesį.

Paštu užsisakantieji knygas turi apmokėti persiuntimo išlaidas.

Knygynas atdaras penktadieniais nuo 7 iki 8.30 val. vakarais ir ketvirtadieniais nuo 2 iki 4 val. po piet.

Žemiau talpiname po dalį knygų sąrašo. Norintieji naudotis knygynu prašome išsikirti juos ir užsisakant paštu naudoti knygos numerį.

KARJERISTAI. J. Grušas. Romanas. Knyga 292 puslapių. Knygyne Nr. 234.

DIDŽIŲJŲ TYRULIŲ PASLAPTYS. P. Tarasanka. Senovės tyrinėjimų aprašymai. Knyga 286 puslapių. Knygyne Nr. 235.

BUENOS AIRES. V. Sirijos Gira. Romanas. Knyga 224 puslapių. Knygyne Nr. 236.

NE TO LIZDO PAUKŠTIS. V. Tendriakovas. Apysaka. Knyga 176 puslapių. Knygyne Nr. 237.

BADAS. B. Bhatačarija. Romanas. Knyga 262 puslapių. Knygyne Nr. 238.

SAKO IR VANZETIS. H. Fastas. Gyvenimo aprašymas. Knyga 216 puslapių. Knygyne Nr. 239.

APIE AMERIKĄ. Žemaitė. Knyga 158 puslapių. Knygyne Nr. 240.

HERKUS MANTAS. Juozas Grušas. 5 veiksmų tragedija. Knyga 78 puslapių. Knygyne Nr. 241.

LAIMINGAS MALŪNAS. J. Slavičius. Apysaka. Knyga 352 puslapių. Knygyne Nr. 242.

VISA TAI BUVO. J. Piliaras. Apysaka. Knyga 288 puslapių. Knygyne Nr. 243.

RAMO SŪNENAS. Deni Didro. Satyrinis dialogas. Knyga 184 puslapių. Knygyne Nr. 244.

CHAMAS. E. Ožeškienė. Apysaka. Knyga 336 puslapių. Knygyne Nr. 245.

MANO DRAUGAI. R. Lukinskas. Du apsakymai. Knyga 190 puslapių. Knygyne Nr. 246.

DVI SAVAITĖS AUSTRIJOJE. G. Zimanas. Kelionės aprašymai. Iliustruota. Knyga 158 puslapių. Knygyne Nr. 247.

PANEMUNĖS APSAKYMAI. VI. Dautartas. Knyga 180 puslapių. Knygyne Nr. 248.

TAMSIŲJŲ NAKTĖLĖ. A. Gudaitis-Guzevičius. Apysakymai. Knyga 256 puslapių. Knygyne Nr. 249.

INTERNACIONALAS KARCERYJE. A. Jasutis. Raportai, apsakymai, eilėraščiai, laiška. Knyga 192 puslapių. Knygyne Nr. 250.

MAIŠTININKAS. I. Lapienis. Vaikystės prisiminimai. Knyga 192 puslapių. Knygyne Nr. 251.

PER KALNUS, SNAUDŽIANČIAS GIRIAS. R. Budrys. Kelionių aprašymai. Knyga 288 puslapių. Knygyne Nr. 252.

SERMĖGIAUS SŪNUS. Ig. Lapienis. Apysakymai. Knyga 224 pusl. Knygyne Nr. 253.

VIENTKIEMIS STEPĖJE. V. Katajevas. Romanas. Knyga 396 puslapių. Knygyne Nr. 254.

SLEKERIS. Rojus Mizara. Romanas. Knyga 292 puslapių. Knygyne Nr. 255.

ATSIMINIMAI. St. Matulaitis. Knyga 408 puslapių. Knygyne Nr. 256.

ZYGYJE. I. Lapienis. Atsiminimai. Knyga 196 puslapių. Knygyne Nr. 257.

LIEPSNOJANTIS SLĖNIS. Filipas Bonoskis. Romanas. Knyga 384 puslapių. Knygyne Nr. 258.

DARBO GATVĖ. Alf. Bieliauskas. Apysaka. Knyga 320 puslapių. Knygyne Nr. 259.

ANA KARENINA. Pirmas tomas. L. Tolstojus. Romanas. Knyga 642 puslapių. Knygyne Nr. 260. Antras tomas.

Knyga 552 puslapių. Knygyne Nr. 261.

Knyga, šviesa, Meilė ir Laimė

SAULĖS RŪSTYBĖ. Kaip iš jaunatvės fontano trykšta iš šitos knygos (romano) ne tik tai vaikystės bei jaunystės poezija, bet drauge ir viduramžio vaisingas, kūrybingas gyvenimas, džiaugsmas, meilė ir laimė. 311 psl. Kaina tik \$2.

ČIKAGOS SEŠĖLIAI. Baisiai aštrūs šurpuliai eina per visą skaitytojo kūną, kai jis šitos knygos apsakymus skaito ir mato, kaip žmonės vargsta ir kenčia po karaliaus dolerio padu. 316 psl. Kaina \$2.

ŠIRDIES RŪMAI. Ir džiaugsmo, ir liūdesio asarų nesulaiko skaitytojas, kai jis šitą knygą (romaną) skaito ir jaučia, ir mato — ką? Jis pats ras skaitydamas. 449 psl. Kaina \$2.

SLIAPTARNIAI. Šita didelė knyga labai vaizdingai parodo Amerikos lietuvių ne tik tai vargus, kovas ir kančias svetimoje žemėje, bet kartu ir labai didelę meilę savo gimtiniam kraštui ir jo žmonėms. 632 psl. Kaina tik \$2!

Visos 4 knygos sykiu tik už \$5!

AMERIKOS LIETUVIAI IR ANGLIŠKŲJŲ SKOLINIŲ ŽODYNAS. Čia tai jau tikriausiai skaitytojas ras pačius svarbiausius Amerikos lietuvių kultūrinio gyvenimo bruožus ir vartojamas jų kalbos gyvus vaizdus. 366 psl. Kaina \$5.

Visos 5 knygos drauge tik už \$8.

Jau šimtai šitų knygų išsiųsta į Lietuvą ir gauta labai daug nuoširdžių laiškų, rodančių Lietuvos žmonių didelę meilę Amerikos lietuvių knygoms, kurių jie dieną naktį laukia, o kai gauna, tai jos eina per rankų rankas... (Knygas siunčiame Lietuvon už tą pačią kainą; persiuntimo kaštus apmokame.)

DR. ALG. MARGERIS, 3325 S. HALSTED ST.,
Chicago 8, Ill.

TARYBŲ LIETUVOJ

Liaudies Menininkas

Dideliu žingsniu žengia mažas žmogeliukas. Jo rankose — atskleista knyga. Jis taip įsigilinęs į skaitymą, kad nieko nepastebi... Tai "Knygos mylėtojas" — vienas žinomo lietuvių medžio drožėjo Juozo Laurinkaus darbu.

Daugybę darbų sukūrė per savo gyvenimą skulptorius-savamokslis. Jo drožiniai eksponuojami Vilniuose, Maskvoje, Leningrade muziejuose, įtraukti į Visasąjunginių ir tarptautinių parodų katalogus. Jeigu mes sustatytume Laurinkaus įvairių metų darbus pagal jų sukūrimo laiką, tai skulptūrėlės, kaip metraštinės, papasakotų apie mūsų liaudies likimą.

Menininko albume yra atskirų kūrinių fotonuotraukos. Vienoje jų — smulki moters su vaiku figūrėlė. Kūriny kalba apie liaudies vargą. "Pavargėlė" — taip pavadino šią skulptūrą menininkas. Darbas atliktas trisdešimtais metais, kai siautėjo masinis nedarbas. Dėl nedarbo kilusius vargus teko patirti ir pačiam Laurinkui: jis buvo atleistas iš Kauno baldų fabriko, kur imantriu drožinėjimu puošė stalus, spintas, kėdes. Ištaisius metus buvo priverstas nieko neveikti nagingos sumanaus medžio drožėjo rankos, kol vėl galėjo imtis rėžtuvo. Jo šeimininku tapo "Marginių" buržuazinio kooperatyvo vertėivos. Čia dažnai už menkus grašius, turėjo pristatyti savo kūrinius liaudies meistras. Ne kartą jie sukeldavo konfliktą tarp imonininkų ir menininko, kuris, nepaisydamas šeimininkų norų, savo kūriniuose atspindėjo aštrius socialinius motyvus. Štai vienas jų. Darbininkas, įtempdamas raumeningas rankas, stengiasi pašalinti nuo kelio kliūtį. Pastangos tokios didelės, kad matyti, kaip juda kiekvienas jo raumuo. Ir nekyla abejonių, kad tokia jėga viską apvers. Ir apvertė... Atėjo 1940 metai. Iš Lietuvos pakubomis bėga buržuaziniai vačėivos. Tomis dienomis

Laurinkus sukuria satyrinę skulptūrą, rodančią buržuazinio ministro bėgimą.

Tėvynės karo metais Laurinkus sukuria miniatūrinę graviūras. Jų turinys nukreiptas prieš fašistinius grobikus. Po iliustracijų įrašyti žodžiai ragina liaudį kovoti prieš okupantus. Hitlerininkai mėgina surasti šių pliekiančių lapelių autorių. Laurinkui tenka slapstytis.

Tiktai po karo menininkas galėjo visas savo jėgas skirti mėgiamai kūrybai. Greta žanrinių kūrinių jis atlieka kompozicijas liaudies dainų ir šokių siužetais. Jų motyvais sukuriama tokie darbai, kaip "Senių šokis" ir "Kas subatos vakarėli". Kartu ji labai jaudina mūsų dienų įvykiai. Iš jų jis ima temas naujiems darbams. Tokia jo skulptūra "Sputnikas lekia".

Juozas Laurinkus švenčia savo gyvenimo 50-metį. Liaudies meistras atliko nemažą kūrybinį darbą, kuris iškelia jį į geriausių Lietuvos liaudies menininkų gretas. Jis pirmasis iš jų priimtas į respublikos tarybinių dailininkų sąjungą.

Pučiamųjų Orkestro Ataskaitinis Koncertas

VILNIUS. — Lietuvos TSR Valstybinėje filharmonijoje įvyko Vilniaus Centrinio kultūros ir poilsio parko pučiamųjų orkestro ataskaitinis koncertas.

Pučiamųjų orkestras buvo įsteigtas 1957 metais. Lietuvos TSR nusipelnusio artisto V. Žiliaus vadovaujamas jaunas kolektyvas pasiekė nemažą kūrybinių laimėjimų. Jo repertuare yra apie 300 klasikų, lietuvių ir kitų broliškiųjų respublikų kompozitorių kūrinių. Pirmame respublikiniame jaunimo festivalyje jis iškovojo laureato vardą. Orkestras ne kartą koncertavo Vilniuje, Kaune, Palangoje, Tarybų Latvijos sostinėje Rygoje. Per nepilnus dvejus

Tarybų Lietuvos rašytojų pirmąjį sekretorių Antaną suvažiavimo prezidiume ma-Sniečukų ir rašytoją Ievą Sitome Lietuvos Komunistų monaitytę, "Pikėiurnienės" partijos Centro Komiteto ir kitų knygų autorę.

Kompozitorių-Saviveiklininkų Mokymasis

VILNIUS. — Daugelyje choro ratelių mėgstama švelni melodinga daina "Tykus vakaras". Ją atlieka saviveiklos artistai gamyklos klubų ir kolūkių kultūros namų koncertuose. Jos autorius yra didelis muzikos mėgėjas, vienos Klaipėdos mokyklos mokytojas Jonas Statkus. Jis sukūrė ir dar vieną "Kolūkiečių dainą", kuri yra labai populiari atlikėjų ir klausytojų tarpe. Šis kompozitoriaus - saviveiklininko sėkmingo kūrybinio darbo pavyzdys yra ne vienintelis. Savo muzikos kūrinius rinkiniuose paskelbė ir saviveiklinio kolektyvo Šiauliuose vadovas, Lietuvos TSR Valstybinės konservatorijos studentas-neakivaizdininkas Liudas Andriulis.

Liudas Andriulis ir Jonas Statkus kartu su 15 kitų muzikinės kūrybos mėgėjų atvyko į Vilnių, į pirmąjį respublikinį kompozitorių-saviveiklininkų seminarą. Jie studijuos harmoniją ir kompoziciją, gaus kvalifikuotą konsultaciją pas kompozitorius - profesionalus.

savo veiklos metus orkestras surengė apie 200 koncertų.

Ataskaitinis koncertas prasidėjo V. Žiliaus maršu "Į ateitį šviesią". Buvo atlikti taip pat fantazija iš V. Klovos operos "Pilėnai", J. Juzeliūno maršas "Jaunystė", J. Tallat-Kelpšos, B. Dvariono, K. Kavecko dainos, klasikinės muzikos ir tarybinių kompozitorių kūriniai. Koncerte taip pat dalyvavo Lietuvos TSR nusipelnęs valstybinis choras ir Lietuvos TSR Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro solistas, respublikos liaudies artistas J. Stasiūnas.

Visuomenė šiltai sutiko jauno muzikinio kolektyvo ataskaitinį koncertą.

Atskiruose užsiėmimuose bus teoriškai nagrinėjami ir svarstomi kai kurių kompozitorių - saviveiklininkų kūriniai.

Respublikiniai liaudies kūrybos namai nutarė iki metų pabaigos surengti antrą toki seminarą, į kurį bus pakviesti kiti kompozitoriai - saviveiklininkai.

Muziejų Darbuotojų Bendradarbiavimas

ŠIAULIAI. — "Aušros" istorijos - etnografijos muziejaus darbuotojų grupė sugrįžo iš ekspedicijos po vakarinę Žemaitiją. Šios ekspedicijos metu jie talkininkavo Klaipėdos kraštotyros muziejaus darbuotojams renkant senienas. Surinkta nemaža vertingų buitinių bei ūkinių daiktų, knygų, dokumentų, ordinų, medalių, liaudies menininkų darbų. Dalis jų papildė Klaipėdos muziejaus fondus, kitą dalį parigabeno pas save šiauliečiai.

Abiejų muziejų kolektyvai susitarė ateinančią vasarą suruošti antrą bendrą išvyką eksponatams rinkti.

Tamprius ryšius vietos muziejus palaiko taip pat su Vilniaus ir Kauno muziejų darbuotojais. Vilniaus Valstybinis dailės muziejus Šiauliuose pernai surengė keletą tarybinių dailininkų parodų.

Savo ruožtu "Aušros" muziejaus bendradarbiai į Vilnių buvo nuvežę geriausių liaudies meistrų darbų pavymzdžius. Kauno M. K. Čiurlionio vardo muziejus buvo suorganizavęs Šiauliuose kilnojamąją lietuvių tarybinių dailininkų darbų parodą. Renkant memuarinę medžiagą apie pirmąjį lietuvių proletarinį poetą Julijų Janonį, didelę pagalbą suteikė Biržų kraštotyros muziejaus bendradarbiai.

Lietuvių Architektūros Paminklų Tyrimas

KAUNAS. — Didelis respublikos architektų ir istorikų kolektyvas tiria lietuvių ekspedicijas, kurių metu padaryta tūkstančiai vertingiausių architektūros paminklų nuotraukų, piešinių, brėžinių ir aprašymų. Vilniaus ir Kauno, Maskvos ir Leningrado, o taip pat Liaudies Lenkijos archyvuose bei muziejuose surinkta daug medžiagos iš Lietuvos miestų kūrimo ir liaudies architektūros istorijos.

Remdamasis tyrimų rezultatais, Lietuvos TSR Mokslų akademijos stovybos ir architektūros institutas paruošė spaudai kolektyvinį darbą "Lietuvių architektūros palikimas". Dvidešimties spaudos lankų knyga apima laikotarpį nuo pirmųjų lietuvių piliakalnių bei gyvenamųjų būstų iki penkiolikto šimtmečio. Knyga gausiai iliustruota. Šios knygos medžiaga bus panaudota sudarant lietuvių architektūros trijų tomų istoriją, kurią numatoma išleisti ši septynmetį.

Kartu institutas ruošia eilę knygų atskirais lietuvių liaudies ir monumentinės architektūros klausimais. Spausdinamos monografijos "Lietuvos kaimai, sodybos ir gyvenamieji namai" bei "Pažaislio architektūrinis ansamblis ir jo meninės vertybės".

Apie Viską

Dramblys išgyvenęs virš 100 metų.

Karalaitės Margaretos vizitas pernai Kanadai kainavo \$110,000.

Carnegie astronomijos institutas sako, kad šiemet pastebėta ant saulės labai daug ir didelių dėmių. Tiek nebuvo pastebėta nuo 1878 metų.

Įvairiose nelainėse 1958 metais prarado gyvybes 14,000 amerikiečių.

Visame pasaulyje per metus žmonių skaičius paauga \$43,000,000.

Britų Kolumbijos provincijos žuvininkai 1958 metais sugavo salmono už \$68/000,000.

Anglijos prieplauka Portland, pasaulio pirkliais yra žinoma per 3,500 metų.

Sherwood miškuose Anglijoje yra ažuolų 1,500 metų amžiaus.

Surinko Montrealis

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVŲ LAIKRAŠTIS
LEIDZIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje metams \$4.00; pusel metų \$2.00
Visur kitur metams \$4.50; pusel metų \$2.25

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada

Telefonas: EMpire 6-4358

KAPITALISTINĖS SANTVARKOS "VAISTAI"

Aną dieną vienas ekonomistas, kalbėdamas unijistų konferencijoje, tvirtino, kad Kanadoje turi būti bent 400,000 bedarbių nuolatos. Šitie bedarbiai esą reikalingi užstojimui kelio infliacijai ir užtikrinimui ekonominio progreso. Ir atrodo, kad jo pasakymas nebuvo tuščias, nors iš tam tikro taškaregio.

Kapitalistinės sistemos šiubavimui augant, bedarbių buvimas padeda kapitalistams kovoti prieš darbininkų reikalavimus didesnio atlyginimo. Aišku, kada perkamoji galia skurdi, tai ir pareikalavimai mažesni. To pasėka ta, kad prekės negali taip smarkiai brangti.

Buvimas didelio skaičiaus bedarbių, be abejonės, padeda naujai besiorganizuojančioms kompanijoms darbo rankų klausime. Juk visuomet galima pasirinkti darbo rankų be didelio vargo. Tik paskelbk, kad reikia darbininkų, tai ilgai nereiks laukti.

Taigi, iš vienos pusės, kapitalistinei sistemai bedarbių buvimas labai reikalingas. Galimas daiktas, kad vyriausybė, įsileisdama emigrantus daug didesniame skaičiuje, negu jie spėja susirasti darbus, turi mintyje tokį bedarbių perviršį. Kur tik koks reikalas atsiranda, nėra jokios bėdos dėl susiradimo darbininkų. Ypatinai emigrantai labai tinkami dėl paprasčiausių, sunkiausių darbų.

Iš kitos pusės, bedarbių buvimas nėra pelningas. Kad ir maža pašalpa duodama, vistiek sudaro nemažas išlaidas savivaldybėms, provincialėms vyriausybėms ir net federalai. Kas svarbiausia, tai kad toks bedarbių perviršius visuomet sunkina darbo žmonių padėtį, trukdo gyvenimo lygio kilimą. Na, o koks per gyvenimas tų bedarbių? Kokias jie turi perspektyvas?

Yra skundžiamasi nusikaltimų padidėjimu. Daug jaunų žmonių papuola į skandalus. Nedarbas, žmonių nusivylimas, negalėjimas tinkamai aprūpinti šeimas nemažai prisideda prie visokių nusikaltimų augimo.

ŽIŪRI Į ATEITĮ SU TIKRUMU

Tarybų Lietuvoj, kaip ir kitose šalyse, kur nebėra kapitalistinio išnaudojimo, žmonės žiūri į ateitį su tikrumu. Nebėra spėliojimų, kas bus rytoj, ką nulems "dievulis". Išsidirbo planą savo gyvenimui pakelti. Jie žino, ką daryti ir kaip padaryti. Atsiranda entuziastų, kurie pasisako už įvykdymą plano pirma laiko.

Lietuvos žmonės dabar yra savo gyvenimo viešpačiai. Jų rankose viskas. Jie turi galią tvarkyti gyvenimą, kaip jiems geriau. Nepriklauso jų likimas nuo saujos dvarponių ar fabrikantų.

Visuomeninė nuosavybė gamybos ir aptarnavimo priemonėms yra labai geras pagrindas tautos gyvenimui. Kiekvienas gauna pagal tai, kiek jis dirba. Dykaduonis negali pasinaudoti kito prakaitu. Jei visi dirba sąžiningai, visiems geriau. Tokiu būdu lengva dirbti ir aukotis. Visų visos tautos gerovei.

Bloga tikrai tas, kad dar vis yra nesąžiningų žmonių, kurie nejaučia savo pareigų visuomenei, nejaučia atsakomybės tautai. Jie vis dar po senoviškai, su visokiomis kombinacijomis. Atrodo, kad seno gyvenimo liekanas išgyvendinti ima nemažai laiko.

ONISKAS

Vakarams skirtumo nesudarytų, kad vietoj rusų susisiekimą su Berlynu kontroliuotų vokiečiai. Kaip vieni, taip ir kiti bolševikai. Visa bėda paėina iš to, kad Vakarai nenori pripažinti Rytinės Vokietijos ir todėl nenori nieko bendra turėti.

Toks nusistatymas yra tiesiog juokingas. Būtų galima juoktis iki ašarų, jei dėl to nesudarytų tarptautinių nesusipratimų. Juk padėtis nepasikeičia, kad Vakarai nepripažįsta Rytinės Vokietijos. Ji yra ir bus, dėl nepripažinimo ji nepraaps.

KAS NAUJO PASAULYJE

TSRS premjeras Chruščiovas, kalbėdamas Leipdige, Vokietijoje, pareiškė, kad data dėl perdavimo vokiečiams Berlyno kontrolės gali būti nukelta iki birželio 27 ar net iki liepos 27, jeigu Vakarai nori rimtai tartis.

Tarybų Sąjunga neturinti priežasties skubintis. Ko ji nori, tai susitarti. O jeigu nebus susitarta, tai ji anksčiau ar vėliau pasirašys sutartį su Vokietija ir pasitrauks iš Berlyno kontrolės visai.

Britanijos premjeras Macmillanas, sugrįžęs iš Tarybų Sąjungos, išsitarė, kad gal būtų galima sutikti su idėja, kad Europoje būtų sudaryta juosta, iš kurios abi pusės ištrauktų savo ginkluotas jėgas, ypatingai atomines.

Kaip žinia, Lenkija yra pasiūlius, kad į tą juostą įeitų abidvi Vokietijos, Lenkija ir Čekoslovakija.

Washingtono ši idėja neturi pritarimo. Bet jeigu Britanija tvirtiau pasisakytų už tai, tai ir Washingtonui teks peržiūrėti savo nusistatymą. Be pakaitų nusistatyme juk nebus galima susitarti.

Juo toliau, tuo labiau užsiliepsnoja Afrikos žmonių sambruzdis už pasiluosavimą iš kolonistų jungo.

Bruzdėjimas reiškiasi po visą Afriką. Nemažai užmuštų Nyasalande. Britai, belgai ir kiti kolonistai puola visu griežtumu, bet toks griežtumas gali tik dar labiau pakurstyti žmones priekovos.

Britai griebėsi net už oro jėgų maišinimui afrikiečių.

Ceylone buvo sustreikavę 1,000,000 darbininkų. Jie bu-

vo paskelbę vienos dienos streiką prieš taip vadinamą visuomenės saugumo įstatymą, kurį vyriausybė nori pravaryti. Pagal tą įstatymą vyriausybė gali paskelbti karą stovį ir įvesti suvaržymus žmonėms judėti nakties metu.

Vyriausybė buvo pašaukus rezervistus ir 5,000 kariuomenės pastačius svarbesnėse vietose.

Bolivijos sostinėje La Paz buvo iškilęs didelis sambruzdis prieš amerikiečius. Amerikiečių atstovybės nariai buvo priversti išsislapyti kur kitur. Amerikiečių vėliava buvo nutraukta ir sunaikinta.

Protestas kilo po to, kai amerikiečių žurnale Time buvo pasiūlyta, kad Bolivija būtų likviduota padalinant ją ir priskiriant prie kitų valstybių.

"Vienintelis išeitis išrišimui Bolivijos problemų", rašė laikraštis, "tai panaikinti Boliviją. Lai jos kaimynės pasidalina šalį ir jos problema".

Iranas, Turkija ir Pakistanas pasirašė atskiras sutartis su Jungtinėmis Valstijomis dėl "apsigynimo".

Jungtinės Valstijos pasižadėjo ginti tas šalis atsitikime agresijos.

Specialus militarinis Graikijos teismas nuteisė 25 metams kalėjimo buvusį nacį Salonikos bosą už nusikaltimus karo metu.

Tarp kito ko, Mertenas buvo rastas kaltu ir išdeportavime iš Salonikos 55,000 žydų. Didžiama jų buvo nužudyta Lenkijoje.

Muzika

J. Degutyš

Klausausi — ir verkiu. O tu manęs nebark.
Juk ašarom negesinu aš niekad nerimo ugninio.
Man tik iš grožio kartais baisiai noris verksti.
Iš grožio — plėšiančio krūtine...

Klausausi aš, džiaugiuosi — ir verkiu,
Kad jis toks didelis — gyvenimas — ir toks gražus.
Ir gal todėl taip myliu, taip aš juo tikiu,
Kad jis man į tave lyg panašus.

O gal todėl tai myliu aš tave,
Kad tu bekrasė ir šventa kaip jis,
Kad jėni į širdį — tarsi jis — gyva,
Kad tu — jo pats gražiausias spindulys?

Klausaus — ir ašarų nesulaikau karštų...
O tu nebark — ugnies jos negesina.
Jos pačios dega — taip kaip tu —
Ir laime spinduliuoja begaline.

Kanados vyriausybė vėl pasiuntė protestą Washingtonan dėl planuojamo tolimesnio varžymo aliejaus importo iš Kanados.

Kanados vyriausybė savo proteste, kad ji nemato pagrindo, kad aliejaus importas iš Kanados turėtų būti suvaržytas.

Tarybų Sąjunga smerkia Jungtinių Valstijų laivyno įsiveržimą į tarybinį žuvininkų laivą 125 mylios nuo Newfoundlando neva tikslu išsiaiškinti, ar tarybinis laivas nėra turaukęs povandeninį kabelį.

Patys kratos darytojai pripažino, kad jie nieko įtariamam nesurado.

Toj apylinkėj daugelio šalių laivai žuvauja.

Rytinės Vokietijos spauda sako, kad Rytinė Vokietija ir socialistinės šalys pasirašys taikos sutartį, patinka kam ar ne.

Vakarams buvę duota daug laiko apsispręsti.

Delaware valstijoje, Wilmingtono mieste, atsikėlus negrų šeimai į taip vadinamą "pasituštinčių" distrikta, ją užpuolė 300 baltųjų.

Jie svaidė fejerverkus į namus, staugė visokiais balsais.

Negro šeimą dabar saugo policija.

Ir Anglijoje eina "reformos" apsigynimo reikaluce.

Daugumas senų karo laivų paversta laužu. Bet jų vieton buvę pastatyta 160 naujų karo laivų.

Japonijos darbo unijos užstoja korėjiečius, kurie nori grįžti į Šiaurės Korėją.

Jos sako, kokią teisę turi Pietų Korėjos valdžia užstoti jiems kelią grįžti.

Japonijos vyriausybė nori, kad Raudonasis Kryžius imtųsi įgyvendinti šią repatriaciją.

Tikėsit ar ne, bet pabalgoj 1958 metų Tarybų Sąjunga eksportavo į užsienį po 293,000 statinių aliejaus. (Statinėn telpa 42 galionai.)

Statomi laivai aliejaus gabenimui iki 40,000 tonų talpos.

Amerikiečiai 1958 metais išgėrė 215,000,000 galionų stiprių svaigalų.

Svaigalų gamyboje dirba 1,250,000 žmonių.

Pastabos

Kad darbininkai turi teisę pasirinkti sau uniją, kurios jie nori, Kanadoje yra prapažinta įstatymais ir praktika.

Bet štai, premjeras Smallwood užsigėdė uždrausti Newfoundlando provincijoje dvi darbininkų unijas ir tai atliko praveddamas atitinkamus patvarkymus.

Sauvaliauja prieš darbininkus ir niekas jam to neuždraudžia.

Ottawoje kalbama, kad federalė vyriausybė "studijuos" tuos Smallwoodo įvesčius patvarkymus ir jeigu pasirodys, kad jie išeina prieš konstituciją, — byla bus iškelta aukščiausioje teisme dėl jų panaikinimo.

Kol tas bus atlikta (jeigu bus atlikta), Smallwoodas netrukdomai galės toliau terorizuoti miško darbininkų streiką ir jį sudaužyti.

Ottawos vyriausybė turi teisę ir privalo tuojau imtis žygių, dėl tų patvarkymų panaikinimo, bet ji nesiskubina.

Tačiau būtų visai kitaip, jeigu, sakysime, Newfoundlando būtų pravedti įstatymai prieš kompanijas, darbininkų naudai.

Tada mūsų premjeras Diefenbakeris tą pačią akimirką tokius patvarkymus panaikintų ir patį premjerą su visu seimeliu išvaikytų.

Tada nereiktų lauką gaisri, "studijuoti"...

Pentadienio vakare ant televizijos buvo parodyta, kaip amerikiečiai Vakarų Vokietijoje gabena atomines kanuoles į strategines vietas.

Ir visa tai dėl Berlyno klausimo.

Kaip keista. Tarybų Sąjunga siūlo taikiai tartis, o amerikiečiai išstato atomines kanuoles.

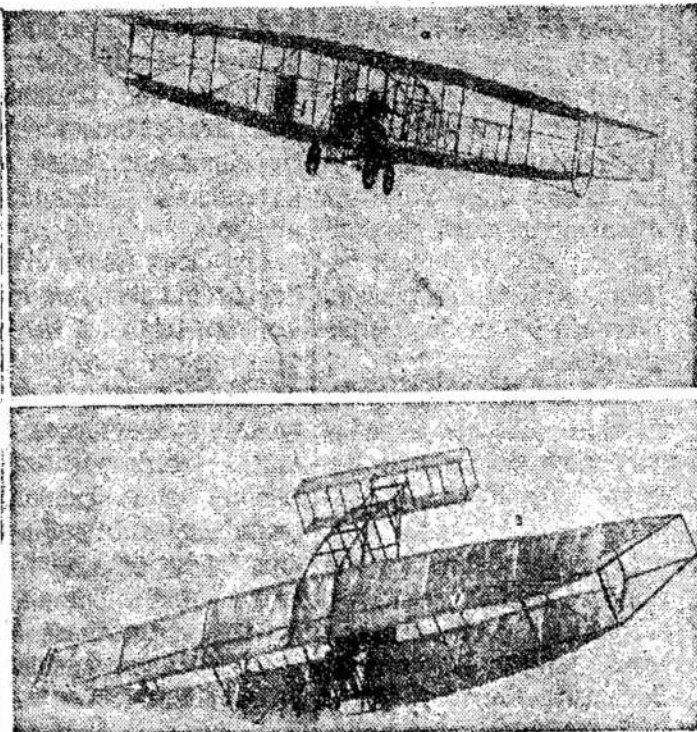
Amerikiečių pasirinktas "taikos saugojimo" kelias yra labai klaidingas.

Jie per atomines kanuoles nebemato žmonių. Bet žmonės pro tas atomines kanuoles mato amerikiečius.

Situo keliu eidami, amerikiečiai turės savo kanuoles strateginėse vietose, bet neturės žmonių simpatijos.

Z. Janauskas

VANCOUVER. — B. C. vyriausybės tarnautojai, 11.200, ruošiasi išeiti į streiką šį penktadienį, jei vyriausybė nepatenkins jų reikalavimų.

Aną dieną Nova Scotijoje buvo suruoštas minėjimas 50 metų sukakties, kaip pirmas orlaivis Kanadoje pakilo į orą. Buvo sukonstruotas toks pat orlaivis, koks buvo nau-

dotas prieš 50 metų. Dėl didelio vėjo orlaivis, kaip matote apatiniame paveiksle, trumpą kelionę baigė nelaimingai — atsimušė į žemę sparnu ir sulūžo.

Ginklavimosi Lenktynės Ir Jų Pasekmės Kanadai

Rašo N. AUKŠTUOLIS

Pastaruju laiku Kanadoje eina dideli ginčai dėl sulaukymo Arrow orlaivių gamybos. Ginčai, žinoma, vyriausiai sukasi apie šito sulaukymo pasekmes. Iš vienos pusės, kompanijos ir jų kontraktoriai atsiduria keblion padėtin, nes visas pasirošimas nueina niekais. Iš kitos, apie 14.000 darbininkų stalga atsidūrė į bedarbių eiles. Bet šis klausimas nėra pagrindinis klausimas.

Pirmoj vietoj, kompanijos nedirbo veltui. Jau išleista apie \$400.000.000. Vyriausybė padengs jų nuostolius, nes pagal sutartį numatyta pabauda už sulaužymą sutarties. Vyriausybė dar sumokės joms \$50.000.000 ar daugiau. Kai kas sako, kad gali dar kainuoti \$100.000.000. Taigi, kompanijos negali dėjuoti gavusios tokias sumas. Tiesa, reiks persiorganizuoti, bet dėl to neteks "badauti".

Kas liečia darbininkus, tai klek prasčiau. Darbo netekimas yra skaudus dalykas. Bet šale jų yra 500.000 bedarbių. Jiems dar blogiau, nes jie jau daug laiko be darbo. Orlaivių industrijos darbininkai dirbo nuolatos ir uždirbo daugiau, negu kiti. Tad jų padėtis negali būti blogesnė už kitų. Jei gaus darbą kiti, tai gaus ir jie. Jiems turėtų būti lengviau, nes daugelis jų yra specialistai.

Pamatinė pamoka iš šio krizio yra pats ginklavimosi klausimas. Klaida buvo padaryta pačioje pradžioje, kuomet buvo nutarta daly-

vauti ginklavimosi lenktynėse. Tą klaidą padarė dar liberalų vyriausybė. Liberalai, kurie dabar kritikuoja Diefenbakerį, turi atsiminti, kad šį iškaštingą darbą pradėjo jie patys.

Arrow orlaiviai yra labai iškaštingi. Jų paruošimas kainavo virš \$200.000.000. Išleidus \$397.000.000, jų buvo pagaminta vos 6. Jeigu būtų buvęs tęsiamas darbas iki galo, kaip buvo numatyta, su pabaiga 1959 ar kiek vėliau būtų buvę pagaminta 37 tokie orlaiviai. Viso išlaidų būtų buvę \$450.000.000. Vienas orlaivis, atsieniavus virš \$7.000.000. Tai tik pagaminimas. Čia jau neįsiskaito projektavimo ir kitos išlaidos.

Taigi, Kanada būtų turėjusi 37 tokius orlaivius tik su 1960 metais. Na, ir ką reiškia 37 orlaiviai? Nesudaro tinkamo eskadrono. Ir kokį gi apsigynimą jie gali suteikti?

Vyriausybė, kuri manė, kad šie orlaiviai bus tinkamas apsigynimas, darė didžiausią klaidą. Daleiskime, kad 100 tokių orlaivių būtų. Ką jie reiškia kare. Jau praėjusiame kare buvo naudojami dešimtimis tūkstančių. O 100 tokių orlaivių kainuoja virš \$700.000.000.

Yra dar vienas dalykas, kuris taipgi pražiūrimas. Reikia būti visai nieko neįsmanančiam, jeigu tikėti, kad tariamas "priešas" gali veržtis į Kanadą per šiaurinę ašigali. O šiais orlaiviais galima gintis tikrai tokiam

atsitikime. Kita, kam gi tam "priešui" veržtis į Kanadą? Tarybų Sąjunga turi užtekstinai visko, kas liečia gamtinius turtus. Ji dar nepajėgia jų pasiimti, kiek jai reikia.

Kanados vyriausybė galėjo gerai suprasti, kad Kanada negali lenktyniuotis ginklavimėsi. Didesnės šalys, anksčiau ar vėliau, pralenks. Tas dabar jau labai aišku. Chruščiovas seniai pasakė, kad orlaiviai jau pasenęs dalykas. O ar gali Kanada lenktyniuotis raketų ir balistinių sviedinių gamyboje? Atsakymo į tai nereikia. Jis labai aiškus.

Dabar daug balsų girdisi, kad Kanada turės remtis ant Jungtinių Valstijų. O tas padarys Kanadą satelitu Jungtinių Valstijų. Kiti siūlo, kad Kanada ir Jungtinės Valstijos ruoštųsi apsigynimui kooperatyviai. Kitai sakant, veiktų bendru frontu. Gamtinių ginklus sutartina. Bet tai vis noras dalyvauti ginklavimosi lenktynėse. Tai vėl noras mesti biljonus į tokius dalykus, kurie pasensta pigma, negu kokia iš jų nauda būna.

Tarp Rytų ir Vakarų nėra tokių ginčų, kurie liestų teritorijas, gamtinius šaltinius. Nesutikimas sukasi dėl santvarkos. Vakarai dar vis mano, kad komunizmas galima sunaikinti, atstatyti kapitalizmą, kur jo nebėra. Tai visai klaidingas supratimas.

Kiti mano, kad jeigu nebus jėgų komunizmui atremti, tai jis greitai išsiplės. Čia vėl klaidingas supratimas.

Nei kapitalizmas pajėgs sunaikinti komunizmas, nei komunizmas sunaikinti kapitalizmą ginklo pagalba. Komunizmas yra socialė evoliucija. Joks karas negali socialės evoliucijos sulaikyti. Evoliucija nugalėjo feodalizmą, ji nugalės ir kapitalizmą.

Didysis JAV industrialistas Cyrus Eaton vieną kartą pareiškė, kad jis nėra toks aklas, kad nedaleistų, jog socialis pasikeitimas vyksta ir vyks. O gal sekanti santvarka bus komunizmas? Ką tu padarysi?

Pasaulyje yra daug skurdo. Tos sumos, kurios išleidžiamos ginklavimuisi, padarytų daug gera skurstančioms masėms. Ginklavimas, iš kitos pusės, skurdi na gyvenimą ir tenai, kur jis buvo aukščiau pakilęs. Ginklavimosi lenktynės gali prazudyti Kanados nepriklausomybę.

NICOSIA, Kipro sala. — Arkivyskupas Makarios nori, kad Kipro salos pagrindinė organizacija EOKA nusiginkluotų ir ginklus atiduotų britų valdžiai saloje.

ŠYPSENOS

Nesiskubink

Priėjo prie takso jauna moteris ir paprašė nuvežti į gimdyvių ligoninę.

"Smuk į automobilių", susuko takso vairuotojas. "Veikiausiai mažai laiko liuko. Aš nenoriu, kad atsitiktų kelyje".

"Neskubėk", tarė moteris. "Aš tenai tikrai dirbu".

—o—

Dar daugiau

Darbininkas išdirbo ant žuvininkų laivo 20 metų, bet vieną dieną jis iškrito į upę ir prigirė.

Po laidotuvių priėjo prie našlės jos draugė ir paklausė, ar jis paliko jai bent kiek.

"Taip", atsakė našlė. "Dešimtį tūkstančių dolerių".

"Tik įsivaizduok", stebėjosi draugė. "Nemokėjo nei rašyti, nei skaityti..."

"Nei plaukti", pertraukė našlė.

Labai lengva

"Prašau apibūdinti 'deficitą'", paprašė profesorius studentą.

"Deficitas yra tas, ką tu turi, kuomet tu neturi nei tiek, kiek tu turėjai, kuomet tu nieko neturėjai", atsakė studentas.

"Kas Nedirba, Mielas Vaike, Tam ir Duonos Duot Nereikia"

Associated Press pranešė toki atsitikimą Detrote:

Antanas Vaitkūnas, išdirbęs vienoj kompanijoj 40 metų, išėjo ant pensijos 1954 metais. Jo žmona tuoj davė parėdymą: "No work no eat".

Vaitkūnas, jau 74 metų amžiaus, o jo žmona 64 metų amžiaus.

Jis atidavęs žmonai savo \$150 į mėnesį pensiją, o ji jam davus tik \$10 į mėnesį dėl išlaidų. Taipgi ji davus jam tik 1 valgį į dieną. Prie to, ji nuvairius jį gyventi į sklepą, o jo kambarį išnuomavus.

Atsidūręs į tokią situaciją, Vaitkūnas kreipėsi į teismą, kad duotų persikiras.

"Tau nereikėjo vesti tokią jauną merginą", tarė teisėjas, suteikdamas jam persikiras.

LONDON. — Britų biznierių delegacija išvyko Tarybų Sąjungon. Jos tikslas susitarti, kad britų gaminių parodą suorganizavus Maskvoje, o TSRS parodą Londone.

K. Pakštas Tebesvajoja Apie "Atsarginę Lietuvą"

S. KARPE

K. Pakštas, vienas iš "veiksnių", matyti nebetiki į atgavimą dvarų ir fabriky Lietuvoje. Tą galima spręsti iš to, kad jis svajoja apie kitą "Lietuvą", jo žodžiais tariant, "atsarginę". Ir tokią "Lietuvą" jis tikisi įkurti britų kolonijoje, Hondure.

Štai koks jo planas:

Pacioj pradžioj jis norėtų perkelti į Hondurą bent 25 šeimas. Bet jos turi būti turtingos. Jos bendrai turi turėti mažiausia \$250,000. Iš-eina po \$10,000 kiekvienai šeimai. Tokia kolonija jau išgalėtų įsisteigti vieną pradinę mokyklą ir koplytėlę.

Pasiekus 1,000 gyventojų, kolonija galėtų turėti jau progimnaziją ir 2 ar 3 parapijas.

Pasiekus 5,000, galėtų turėti jau pilną gimnaziją. O parapijų galėtų būti jau gražūs skaičiai.

Pasiekus 12,000 gyventojų, kolonija galėtų jau apsieiti be didesnės emigracijos. Nes apie tą laiką jau būtų sunkiau gauti naujų ateivių. Vieni būtų jau išmirę, o kiti nutautėję. Kolonija turėtų augti savo prieaugliu.

Kolonijai išaugus iki 80,000, "atsarginė Lietuva" jau galėtų tapti valstybėle, su nedideliu universitetu.

Pietinėj krašto pusėj galėtų sutilpti apie 400,000 gyventojų. Išplėtus industriją, galėtų sutilpti dar daugiau.

Kas liečia piniginę paramą, K. Pakštas labai entuziastiškas. "Sekant žydų pavyzdžiu", sako jis, "Š. Amerikos lietuviai geriausia prisidėtų prie atsarginės Lietuvos steigimo ne tik asmeniškai važiavimu (kurs bus labai menkas), bet labiausiai kapitalais. Juk be amerikiečių kapitalų vargiai būtų atsiradę Izraelio valstybė".

Tai gi, dėl finansų nėra ko labai bintis. Gerieji amerikiečiai (žinoma, lietuviai) turėtų būti tik spėkit juos padėti. Jei kaip, jie gali padėti visą Hondurą lietuviams.

Pakštas lankėsi Hondure ir susitiko su britų pareigūnais. Jis, atrodo, kalba rimtai. Matyti, kad jis tiki į galimybes sukurstyti kai kuriuos tautiečius.

Well, gal ir gerai būtų, jeigu būtų ir kita "Lietuva". Abidvi galėtų lenktyniuotis. Angliškos valstybės juk yra bent kelios. Abeiotina tiktai, ar kas iš to išeis. Seniai jis kalba apie "atsarginę Lietuvą", bet niekas nepradedo darbo. Nėra savanoriu.

Mano supratimu, pirmai-

siais turėtų būti patys karštieji lyderiai. Jie turėtų susikrauti savo šeimas ir važiuoti į Honduras steigti "atsarginės Lietuvos". Jei jie to nepadarys, tai kas gi kitas padarys? Geriausia būtų pradėti nuo Pakšto, Sidzikausko, Trimako, Matulionio, Karvelio, Krupavičiaus. Yra sakoma, jei nori, kad tavo idėja prigyty, pats pirma kitiems parodyk pavyzdį.

Man atrodo, kad Pakštas pats nenorėtų būti pirmuoju kolonistu. Ot, jei kas kitas pradėtų, tai jis veikiausiai tuojaus pradėtų lakstyti rinkdamas aukas "atsarginę Lietuvai" plėsti. Toks darbas pelningesnis, negu dirvonų plėšimas.

Unijos ir Valdžios

Šiuo metu Newfoundlando premjeras Smallwoodas dirba sušilęs beorganizuodamas "tikrai kanadišką" miško darbininkų broliją. Girdi, reikia išvyti iš Newfoundlando kitos šalies uniją. Jis turi mintyje tarptautinę šmiko darbininkų uniją, kurios centras Jungtinėse Valstijose.

Iš šalies žiūrint, Smallwoodo elgesys labai "patriotiškas". Galimas dalykas, kad nemažai darbininkų susižavės. Bet jis tai daro ne dėl savo patriotiškumo.

Viena, kompanija, prieš kurią Newfoundlando miško darbininkai sustreikavo, nėra grynai kanadiška kompanija. Tai britų kompanija, kurioje dalyvauja ir newfoundlandiečiai. Nežinau, kokioj proporcijoj, bet greičiausiai kanadiečiai yra didelėj mažumoj. Smallwoodas, tačiau, nieko nesako tai kompanijai, reikalaujančiai dirbti 60 valandų į savaitę.

Kita, buvo atsitikimas, kuomet buvo panaudota kitos šalies unija sudaužymui grynai kanadiškos unijos. Gal dar atsimenate, kuomet Kanados jūrininkų unija grūmėsi su laivų kompanijomis. Kad palaužus jūrininkų kovą, buvo panaudota Tarptautinė Seafarers Unija. Ji yra amerikiečių kontroliuojama. Bet ji buvo tuomet daug geresnė, negu kanadiška. Net ir valdžios kontroliuojama laivų kompanija rėmė tą kitašališką uniją.

Pagalba tos ISU įsikišimo, jūrininkų streikas buvo sulaužytas. O vėliau ir laivai parduoti kitoms šalims. Taip ir buvo išblaškyti Kanados

jūrininkai iš darbo.

Buvo ne vienas toks įsikišimas iš užsienio. Buvo apkaltintos vietinės unijų tarybos esant "ružavomis" ar net "raudonomis" ir išvaikytos. Užėmė New Yorke ar Washingtonė skirti pareigūnai. Ir niekas iš viršaus nešaukė, kad tai svetimšalių kišimasis į Kanados unijų reikalus.

Reuteris, Dubinskis ir kiti tokie diktuoja Kanados unijistams, bet Smallwoodas ar kas kitas dėl to nesisielija.

Labai apgailėtina, bet dėl stokos darbininkų vienybės, susipratimo, darbininkai pralaimi kovas. Atsimenate, Sudburyje buvo pradėtas toks suokalbis prieš uniją.

Unijistas

Ispūdžiai iš Floridos

Rašo S. Repšys

Jau nuo rugsėjo - spalio mėnesių pas mus Kanadoj oras pradeda atšalti ir šiaurės vėjai gnaibyti lengviau padengtas kūno dalis. Plaukuotieji keturkojai sutvėrimai, instinkto verčiami, užsiaugina storesnius ir ilgesnius plaukus. Mažieji miškų žvėreliai kasasi į žemę ir ten įsirengia sau "šiltus kambarius". Kiti, gal bijodami, kad jų neužkluptų priešai, lipa aukštyn į medžius ir ten sau sukasi saugesnę ir šiltesnę gūstelę. O patys gražiausi gyviai paukštukai to, matyt, nesugeba ar nenori padaryti, tai jiems gamta suteikė dar geresnę priemonę — dailius ir galingus sparnus, su kurių pagalba jie atlieka tolimas ir sunkias keliones. Ir jie nemylė nei busų, nei traukinių, nei orlaivių. Ir dar ko, jie nepripažįsta skirtumo rasių. Jiems visų yra lygūs, ir jų "stotyse" nėra užrašų, kad "čia juodiems", o čia "žmonėms". Nors pas juos ir yra labai daug spalvų ir "kalbų", jie visi gerai sutaria, apart plėšrojo vanago, ir veiki visi traukia į pietus, Floridos link.

Tad šių žodžių kalviui ir kilo mintis, kad pasekti tuos marguosius paukštelius ir patirti, kodėl jie kas metai į tą kraštą vis traukia. Iš pradžių buvau galvojęs pasiilpti ant daržinės stogo, pasiimti dvi geras šluotas ir jomis beplasnuojant patraukti pietų link. Ir jau buvau bepradedęs vykinti savo planą gyveniman, kaip staiga užgirdau stiprų švilpuką. Sakau, dabar mano planas pišš... Taip ir buvo. Pranutė šaukė mane ant pusryčių. Turiu skubėti.

Bevalgant priminiau savo planą. Sako, "tu pinatas". Jei taip nori, tai važiuok busu. Taip ir padarėm. Netrukus aš jau buvau ant buso.

Norėta suskaldyti ir tokiu būdu priversti darbininkus pasiduoti samdytojams. Tėnai nepavyko. Darbininkai atsilaikė. Bet buvo atsiradusių silpnavalių, kurie buvo bepasiduodą išnaudotojų pinklėms.

Aną dieną vienas didlapis išspausdino straipsnį, kuriame buvo teigiama, kad unijoms diriguoja grupė lyderių. Eiliniai mažai kada dalyvauja sprendimuose. Tai faktas, kuris yra unijistų nelaimė. Jei darbininkai aktyviau dalyvautų unijų veikloje, tai ne tik unijai būtų sveikiau, bet ir didesnis darbininkų susipratimas būtų. Bent koks apgavikas negalėtų suklaidinti.

kuržius ir tabaką, bet jų derlius atrodo labai menkas. Dar vietomis matyt moteris renkančias medvilnę. Laukų darbininkai, kiek teko matyti, visi negrai. Arklių matyti labai mažai, visur darbai atliekami su asilais, ir tie patys vargšai labai mizerni. Gal tik dviejose farmose temčiau stovint po mažą traktorėlį. Triobėsiai, stubos visur medinės, ir pastatytos daugumoj ant kaladėlių, jokių rūsių (selerių) pas juos nėra.

Nors ten yra amžina vasara, bet apie namus niekur nematyti jokių gėlių. Miestuose, tiesa, yra gražių gėlių.

Kiek teko patirti, tai ant ūkių daugiausiai tedirba samdyti negrai, ir jie dirba už labai mizerną atlyginimą. Girdėjau net ir taip sakant, kad "juodukas" dirba per visus metus, pats sau gamina maistą, ir rudens metu, kai parduoda derlių, tai savininkas jam leidžia su asilu nuvažiuoti į miestuką ir, jei geras darbininkas, tai jam duoda dolerį ant gero laiko.

Tabako farmos yra labai skirtingos nuo kanadiškų. Pas juos nėra šiltadaržių "green-hauzių", nei barnių-daržinių. Iš rudens jie sukrauna siaurą ilgą lauzą ir apie vasario mėnesį tą lauzą uždega, kad sudeginus piktžolių sėklas. Vėliau žemę sukasinėja ir ten sėja tabako sėklas. Laistymą atlieka rankomis su liveriais. Balandžio mėnesį jau jie sodina tabaką laukuose. Kanadoj tegalim pradėti sodinti tik pabaigoj gegužės, o rugsėjo apie dešimtą jau turime labai skubėti, kad pabėgus nuo šalno. O pas juos šalno nežino. Bet vis tik, mes kanadiečiai pagaminam geresnį tabaką kaip Amerikoje.

Mes gauname daugiau svaro iš akerio. Pas juos iš akerio vidutiniškai gauna apie 1,100 svarų, o pas mus, Kanadoj, gaunam apie 1,500 svarų. Pas juos niekur nematysi, kad būtų kelios kilnos vienoj vietoj, bet visos išmėtytos. Matysi viena kur kyšo iš krūmų vienoj pusėj farmos, o kita kitoj, ir jų kilnos (džiovyklos) yra mažiukės, pastatytos iš apvalių pušelių karčių. Ir jų tarpai užkrėsti moliu ar cementu. Stogai paprastų blėkų. Ventilatorių veik niekur nematyti, teturi tik vienas durikes, kuriomis sukabina, išima ir džioviną tabaką. Kurinio sistema labai primityviška. Viduryj kilnos iškasu duobę, ten kurena ugnį ir taip jie džioviną tabaką. Sako, kad yra ir gerai įrengtų farmų, bet man tai neteko matyti.

(Bus daugiau)

Ten augina medvilnę, ku-

Havajai

Doc. V. Chomskis
(Straipsnis sutrumpintas — Red.)

(Taša)

Plantatoriai, netekdami kasmet daugiau darbo rankų, pradėjo gabenti darbininkus iš Kinijos, Japonijos, Filipinų, Azorų ir Maderos salų. Susidarė labai mišri gyventojų sudėtis. Be to, vyrų atsirado vienu trečdaliu daugiau negu moterų. Šiuo metu Havajuose gyvena 185 tūkstančiai japonų, 82 tūkstančiai amerikiečių ir europiečių, 61 tūkstantis filipiniečių, 31 tūkstantis kiniečių, 90 tūkstančių metisų ir 45 tūkstančiai įvairių kitų tautybių ir rasių žmonių; iš viso — 494,000 gyventojų.

Šių dienų Havajai yra tipiškai kapitalistinės šalies kolonija. Jos ekonomikos pagrindas yra aukštos agrotechnikos žemės ūkis, auginamas maisto kultūras eksportui. Pagrindinės auginamos kultūros yra cukrinės nendrės, ananasai ir kava. Havajai pateikia 90 nuosimčių metinio viso pasaulio ananasų derliaus. Amerikos statistikos duomenimis, 95,5 nuosimčiai derlingiausios žemės priklauso Amerikos kompanijoms ir atskiriems kapitalistams, 1,6 nuosimčiai — stambiems fermeriams ir tik 1,9 nuosimčio žemės valdo smulkūs valstiečiai. Vidutiniškai vienai valstiečių šeimai tenka 0,5 ha dirbamos žemės. Stambiems žemvaldžiams priklauso svarbiausios krašto ganyklos, kuriose ganosi daugiau kaip 50 tūkstančių raguočių ir penisi apie 170 tūkstančių kiaulių. Kažkokio Parkerio gyvulininkystės ferma Havajų saloje yra didžiausia visame kapitalistiniame pasaulyje, o turtuoliai Robinsonai valdo net visą Niihau salą. Tenka pastebėti, kad krašte beveik neauginamos grūdinės kultūros. Iš 116 tūkstančių ha dirbamosios žemės tik 100 ha ploto užima ryžių pasėliai. Valstiečiai augina bananus, batatą, tabaką, kokosines palmes ir kt.

Pastaraisiais metais Havajų salose atrasti titano rūdos ir pramoninių molų telkiniai. Tačiau pramonė, pagyrinti, silpnai išvystyta. Veikia cukrinių nendrių perdirbimo įmonės ir ananasų konservų fabrikai. Juose 1939 m. dirbo apie 12 tūkstančių darbininkų, 95 nuosimčiai gaunamos cukraus žaliavos — melasos — gabinama į Jungtines Valstijas, kur Kalifornijos Kroketo miesto fabrikai iš jos gamina rafinuotą cukrų. Tam tikras cukraus kiekis vežamas atgal į Havajus ir čia jau parduodamas vartotojams.

Plantacijų, įmonių ir fabričių kompanijos yra susivienijusios į asociacijas, o pastarosios tarpiai susijusios su Kalifornijos monopolijomis. Beveik visa Havajų prekyba amerikiečių taip pat monopolizuota.

Kaip praecityje, taip ir dabartiniais laikais žmonės gyvena Havajų salų pakraščiuose. Dėl nepalankių gamtos sąlygų centrinės salų dalys visuomet buvo retai gyvenamos. Daugiausia gyventojų susibūrę Oahu saloje. Oahu saloje yra kolonijos sostinė Honolulu ir netoli jos, Perly užtakyje, pagrindinė amerikiečių karinė jūros bazė. Honolulu yra netik administracinis centras, bet ir pasaulinio masto uostas. Kasmet į uostą užsuka apie 500 okeaninių laivų. 1950 m. mieste gyveno 248 tūkstančiai žmonių.

Havajiečiai nežinojo raš-

to, ir tai, žinoma, trukdė jų medžiaginei ir dvasinei kultūrai vystytis. Nemokėdami rašyti, jie nepaliko būsimom kartom igitų patyrimo įvairiose gyvenimo srityse, savo pasakų, padavimų ir dainų. Atvykę amerikiečių kolonistai ir misionieriai vertė juos mokytis anglų kalbos. Mokyklose havajiečių kalba nebuvo dėstoma. Per bažnyčias ir mokyklas amerikiečiai nutautino havajiečius. Jau XX a. pradžioje vietos gyventojai kalbėjo angliškai. Tik temperamentingi šokiai ir melodingos dainos dar siejo juos su protėvių kultūra.

Havajus kaip "ypatingą teritoriją" valdo gubernatorius, JAV prezidento skiriamas 4 metams. Vietos gyventojai renka dviejų rūmų parlamentą, bet šį instituciją valstybės valdyme turi tik patariamąjį balsą. Politinis beteisiškumas ir grubus darbo žmonių išnaudojimas ne kartą vertė proletariata kovoti su amerikiečių monopolijomis už geresnes gyvenimo sąlygas. Ši kova tebe trunka ir dabar.

Iš SDD Susirinkimo ir Kiti Dalykai

TORONTO. — Dalyvaujant Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmos kuopos susirinkime kovo 1 dieną, buvo įdomu klausytis diskusijų apie pakėlimą savaitinės pašalpos nariams. Vieni stoji už pakėlimą, kiti už palikimą tos pačios, įsteigiant ketvirtą skyrių. Man atrodo, kad už paskutinį pasiūlymą buvo didesnis plojimas. Ant galo buvo išrinkta komisija iš 11 narių, kuri aptars tą klausimą ir patieks susirinkusiems apdirbtą mintį.

Pageidautina, kad sekantys susirinkimus lankyti kuo daugiau narių.

Draugijos pirmininkas prašė sustojimu pagerbti mirusį narį Anuprą Ražaitį. Čia norėčiau paminėti, kad velionis atvyko iš Škotijos 1912 metais. Yra dalyvavęs rusų japonų kare. Paliko keturius sūnus (vienas kunigas), dvi dukteris ir žmoną, su kuria negyveno, ir keletą anūkų. Lai būna jam lengva KanaDOS žemelė.

Metinis Draugijos parengimas, kaip buvo pranešta, įvyks balandžio 11 dieną. Tai bus sykiu ir 47 metų sukaktis. Nariai turėtų dalyvauti, nes tikieta reiks mokėti būsi parengime, ar ne. Dalyvaujantieji dar gaus tikieta 60 centų vertės, tai įžangos tikieta tekainuos vos 40 c.

Viena draugė pranešė, kad jaunuoliai ir čia augę turės parengimą kovo 14 dieną. Buvo pasiūlyta, kad kuopos komitetas pasiųstų vieną pasiūlymą šio parengimo rengėjus, kurie užsibrėžę sukur-

ti čia gimusių klubą.

Korespondentui parūpo sužinoti, kas tas laikinas komitetas. Apatinėj svetainėj radau apie stalą susėdusius 10 asmenų. Didžiuma moterų ir merginų. Pusė pažįstamų mūsų draugijos narių. Pasiteiravus sužinojau, kad ta Mrs. Patrick, kuri siuntinėja pakvietimus, yra mūsų draugų Zykų duklė.

Buvo jau išplatinta apie 100 tikieta. Tikisi turėti didelį parengimą. Ar užteks vietos visiems, norintiems dalyvauti, paaiškės ateinančių šeštadienį. Jei norite užsitikrinti vietą, nelaukit, išgykit tikieta iš anksto.

Draugai Dabrovolskiai važiavo į šermenis ir važiuojant automobilis slydo ir atsimušė į kitą mašiną. Dabrovolskienė buvo užgauta. Draugų Stukų sūnaus Frank vasarnamio biznio vieta nukentėjo — sniegas sužlugdė.

Fancė Bernatavičiūtė, pradinės mokyklos mokytoja, išvyksta į Angliją ant metų laiko. Ji apsikeičia vietomis su anglika. Francės vietą užims anglikė, o anglikės — Francė.

Pirm. Kuop. Koresp.

Worcester, Mass.

Mirė M. Deksnienė

Kovo 2 d. po keleto metų nesveikavimo Marijona Deksnienė (Vilkaukaitė) mirė miesto ligoninėj, už poros dienų po operacijos galvoje. Ji sulaukė 64 metų amžiaus.

Buvo atvykusi iš Lietuvos prieš 46 metus. Čia būdama susipažino su Jurgiu Deksniumi ir susituokė. Jie išauklėjo vienatinę dukterį Irene. Leido ją mokslintis ir dabar jau keletas metų ji tarnauja JAV laivyne kaip gailingoji sesuo (nurse). Jos stovykla Farmosos saloje. Ji vedusi su karininku Gale. Ji atvyko prieš motinai pasiduosiant ant operacijos ir prisiejo pasilikti iki palaidojimo.

Marijona sveika būdama nevien dirbo dirbtuvėje, The Parker Wire Co., bet ir surado laiko ir neskūpėjo savo rankom padarytų gražių mezginių ir siuvinėlių paaukoti pažangių parengimų pramogoms ir jose dalyvauti.

Paliko vyrą Jurgį Deksnį, kuris yra didelis patrijotas pažangaus judėjimo ir nuolatinis rėmėjas pažangiosios spaudos ir abelna darbininkiškos apšvietos. Jis ir šio liūdėsio valandomis, vardan velionės amžinos atminties paskyrė dėl jo prenumeruojamų šių laikraščių po \$25: "Laisvės", "Vilnės" ir "Liaudies Balsas", ir Meno Sąjungai, kurią velionė taip mylėjo, \$10.00.

Velionė prigulėjo prie LDS 57 kp., L.S. ir D.B. Draugijos ir LLD 11 kp. Laidotuvės laisvai sukauptoje liūdėsio dvasioje įvyko kovo 4 d., 2 val. po pietų iš laidotuvių derektorius Petro Karaliaus koplyčios, be gausybės gėlių, be draugių ir draugų didesnio skaitliaus, nes to pageidavus Marijona mirties patalė būdama ir duklė taip norėjo, už tai Jurgis prašė šiuos žodžius rašant pareikšti draugams ir draugėms atsiprašymą, kad jie negalėjo bei nebuvo progos suteikti paskutinį patarnavimą velionei Marijonai.

Pabaigusis skausmus ir visus rūpesčius, ilsėkis amžinai Amerikos šaltoje žemelėje.

D. G. Jusius

Rykliai narams nebe pavojingi

Tose vietose, kur slankioja rykčiai, narų darbas labai pavojingas. Kaipgi apsisaugoti nuo šių jūros pabaisų? Čia į pagalbą atėjo chemikai.

Buvo pastebėta, kad rykčiai toli apiplaukia tas vietas, kur į vandenį sumesti pūvančios ryklio mėsos gabalai. Jiems šis specifinis kvapas labai nepatinka. Ištyrus pasirodė, jog tas rykliams "nemalonus kvapas" yra acto rūgštis. Buvo atpastas dar efektyvesnis ekstraktas — tai vario sulfatas. Pasibaigus tyrimams buvo pagamintas preparatas, kuris apsaugo narus nuo ryklių: šie bailsūs jūros plėšikai, vos pajutę preparato kvapą, sprunka šalin.

Ivairenybės

Žuvų "kalba"

Įdomi mokslo šaka — hidroakustika atskleidžia vis naujus ir naujus duomenis apie garsų reikšmę vandens gyvūnijos gyvenime.

Povandeninis pasaulis, dar taip neseniai laikomas nebyliu, pasirodė esąs pilnas įvairiausių garsų, kuriuos skleidžia jūrų bei gėlių vandenų gyventojai. Jie ne tik sugeba tuos garsus skleisti, bet ir puikiai juos girdi. Tam, žinoma, padeda ir tas faktas, jog vandenyje garsas plinta beveik 5 kartus greičiau negu ore.

Žuvys panaudoja garsus ir ultragarsus nuotolui nustatyti nakties metu, dagnūlį justi ir pan. Jos junta savo garso aidą. Žuvys girdi savo nesudėtingomis ausimis ir daugybe jutimo organų, kurie yra išsidėstę liemenyje netoli vidurio linijos. Silksė, kurios neturi vidurio linijos, tų organų daugiausia susitelkę galvoje.

Dabar jūrų laivininkystėje garsams gaudyti vandenyje vartojamas specialus aparatas — hidrofona. Juo galima klausytis bei užrašinėti magnetofono juostelėje žuvų, ruonių ir kitų gyvių sukkeliamus garsus.

Nustatyta, kad žuvų garsų pobūdis keičiasi priklausomai nuo jų paskirties: vienai garsai girdimi maitinimosi metu, kiti — judant, treči — neršto metu, kada žuvis ypatingai būna "kalbanti". Manoma, kad žuvis turi ir specialius pavojaus signalus, kuriuos išgirdusios greitai išsisklaido.

Iš garsų pobūdžio galima dažnai nustatyti, kokios veislės žuvis yra netoli laivo; o iš garsų stiprumo — spręsti apie jų kiekį. Pavyzdžiui, dideli silkių būriai sukelia triukšmą, panašų į jauniklių paukščių čirškėjimą. Kitų žuvų garsai primena kriuksėjimą, lojimą ir tt.

Žuvų garsų tyrimo darbai turi didelės reikšmės pramonei žūklei. Numatoma ateltyje, imituojuant atitinkamus garsus, sušaukti norimoje vietoje žuvų telkinius. Tokie kesperimentai jau daromi ir, reikia manyti, žymiai palengvins mūsų žvejų darbą.

—o—

Singapore daugpatystė yra labai plačiai paplitusi. 56 procentai vyrų turi daugiau negu vieną žmoną. Kiti net iki 14 žmonių.

Perskyros taipgi pralenkia net Hollywoodą.

Susitvėrė moterų organizacija kovai prieš daugpatystę.

Japonija užleido vieną salą dėl auginimo beždžionių Salk čiepams.

Montrealo žinios

Trumpai apie viską

Jaunuolis Antanas Laurynaitis, Juozo sūnus, kuris buvo labai sunkiai susirgęs, visas puslaid paralyzuotas ir regėjimą veik praradęs, per 32 dienas išgulėjo ligoninėje, kur su geromis gydytojų pastangomis jo kėno organizmas gražintas į normalų stovį. Dabar jau grįžo iš ligoninės ir sveiksta. Pats ligonis ir tėvai jaučiasi laimingi. Nuo savęs linkiu Antanui greitai ir visiškai pasveikti.

Kovo 3 dieną taikingą CBC streikierių pikietą užpuolė raitoji ir pėsčioji policija, areštavo 29 streikierius. Majoras Fournier pasirodė atviru streikierių priešui, nes pagal jo pageidavimą buvo atsiųsta karališkoji policija saugoti namą, kad streikieriai "neužimtų".

Unijos pasiuntė telegramą premjerui Diefenbakeriui, kad ištrūktų policijos sauvaišavimą.

Policijos vadas Langlois sako statys tiek policijos, kad būtų saugu. Jis tą darys tuomet, kada plėšimai mieste plečiasi dėl stokos policijos.

Montrealo apylinkės miestelių majoram užprotestavus, Transportacijos Taryba sulaukė pakėlimą traukinių fėro, nors laikinai.

Kvebeko advokatų asociacijos pasitarimas, kuriame dalyvavo 200 advokatų ir teisėjų, padarė išvadą, kad

reikia suvienodinti žmogaus gyvybės vertę.

Šiandien dažnai jauno žmogaus gyvybė esanti vertinama \$5,000, o senio net iki \$100,000.

Išeitų, kad žmogaus gyvybė yra vertinama pagal jo turimą.

Montrealo prielauka dėl modernizavimo gauna iš federalės vyriausybės \$24,484,000.

Kvebeko valdžia kasmet surenka takų už automobilius po \$130,000,000. Pusė šios sumos gauna iš Montrealo.

Šiais pinigais sakoma yra tiesiami keliai ir taisomi seni. Bet Montrealui neskiriama nei cento.

O kada kur padaromas tiltas, tai ir montrealiečiai turi mokėti už pervaziavimą.

Montrealo didesnės duonos kepyklos nepristatys duonos ketvirtadieniais, nes įvedama 5 dienų darbo savaitė.

Du Westmount policininkai sugauti vagiant tarnybos metu naktį. Aiškinosi, kad jie tai darė turėdami sunkumų su finansais dėl sirgimų šeimose.

Sulaikymas Arrow orlaivių gamybos Ontarijaj atsiliepa ir Montrealo. Tool Die Co. ir kitos atleido 150 darbininkų.

Skandžiausiai palietė Sorrel miestelį.

Kvebeko seimelis patvirtino miesto valdybos įstatymą, kad išstarnavęs 15 metų miesto valdyboj galėtų gauti pensiją \$1,500 į metus.

Buvusio majoro C. Houde našlei pensija pakeliama iki \$6,000 į metus.

Ugniagesiams duota teisė daryti inspekciją bile name, kad užtikrinus saugumą.

Montrealiečiai pirmi Kanadoje gaus naujos rūšies busus, kurie bus paleisti kuruoti St. Catherine St. rugšėjo mėnesį.

Montrealo gyvena 130,000 Italijoje gimusių žmonių.

Atsilankęs Italijos ambasadorius pasakė, kad Italija yra lygi vienam penktadaliui Kvebeko provincijos, bet turi 51,000,000 gyventojų, kai tuo tarpu Kvebeko provincijoj gyvena vos 5,000,000.

Majoras Fournier sakė, kad Kvebeke užteks vietos visam Italijos žmonių pertekliui.

Premjeras Duplesis pareiškė, kad kol jis gyvas bus, toj jis nepriims paramos iš federalės valdžios dėl universitetų.

Girdi, jeigu jis priimtų tą pagalbą, tai atsitiktų taip, kaip atsitiko Ontarijoj, kur ryšium su ta parama būtų atsiskaityta nuo dėstymo religijos visose mokyklose.

Kvebeke pro incialė valdžia apšvietai skiria 17 procentų, Ontarijoj 23 procentus. Federalė vyriausybė paskyrė Ontarijos universitetams \$23,493,000. Kvebeko universitetam yra paskirta \$50,000,000, bet Duplesio valdžia neleidžia imti iš Otawos.

Kvebeko universitetus lanko 5,354 studentais daugiau. Tad gali būti suprantama, kaip vargsta jie be federalės paramos.

Jau 12 metų, kaip buvo pradėta pradinių mokyklų mergaites mokinti baletu.

CBC džiaz muzikantai. Juos programoj. Jie groja kas va galima ir ant televizijos pamatyti "Music Makers '59" bučių.

J. ir O. Deksniai Kalbėjo iš Vilniaus

MONTREAL. — Kaip jau LB skaitytojams žinoma, pereitą rudenį iš mūsų kolonijos išvyko į Tarybų Lietuvą Juozas ir Ona Deksniai nuolatiniam apsigyvenimui. Jiems besiruošiant išvykti, kai tik pasiekė žinių (iš Kardelio pastogės) ausis, kad jie išvažiuoja, tai taip ir prasi-dėjo įvairių kalbų kampanija — visoki gąsdinimai, perspėjimai, trukdymai, pranašystės apie jų likimą ten nuvykus ir t. t. ir t. t. Bet Juozas ir Ona į tas kalbas nereagavo ir išvyko.

Jiems išvykus, visoki "pranašai" laukė žinios apie jų likimą: vieni spėjo, kad juos, kaip ekonominiai prasisiekusius — "kapitalistus", įkalins, kiti sakė, kad jų visus daktus ir pinigus konfiskuos ir t. t. Bet štai "pranešėjų" nelaimė, Juozas Deksnys, prieš pat naujus metus, kalbėjo iš Vilniaus per radijo ir labai džiaugėsi, kad sugrįžo į savo gimtąjį kraštą. Jis sakė, kad daug važinėjo, daug visko matė ir pasakojo apie savo įgytus malonius įspūdžius. Sveikino visus savo pažįstamus draugus-es, kai kuriuos ir įvardino. Tik ap-

Siandien baletu mokinas 5,000 mergaičių.

Montrealietis

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGĄ IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILĖS ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Pratęskite mūsų naujo kampanijos ir informacijos pas

Montrealo Atstovą

Mr. Manfred Kory

Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JŪS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: BELair 4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bilė ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniškiausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naują įrengtą moderniškiausią STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. P.O. 8-6679
VERDUN, QUE.

Dr. Roman Pniewski

Daugelį Metų Praktikuojęs Didelėse Ligoninėse ir Klinikose Europoje ir Amerikoje

Specialistas Vidaus Ligų, Akušerijos ir Venerinių Ligų

3537 PARK AVE. - MONTREAL - Tel. VI. 5-7623
Valandos: Nuo 3 iki 8 val. vakaro

Kas Kaip Remia Liaudies Balsą

M. Spaičys, Moontreal, atnaujino prenumeratą Lietuvon ir paaukojo LB paramai \$3.00.

Adam Vilks, Winnipeg, Man.; V. Kazokas, Lethbridge, Alta., ir Klem Juška, Sudbury, Ont., užrašė po naują metinę prenumeratą Lietuvon.

J. Maskeliunas, Montreal, paaukojo \$2.00.

P. Kisieliene, Montreal, prisiuntė atnaujintą prenumeratą.

D. Belaišis, London, Ont., ir Ed. Butkins, East Coulee, Alta., atnaujino po prenumeratą Lietuvon.

Joe Lucas, Sundre, Alta., atsinaujino sau ir Lietuvon prenumeratas.

M. Paulauskas, Auroro, Ill., prisiuntė atnaujintą prenumeratą ir nuo Fr. Damidovich \$2.00 aukų.

A. Serbenta, Buffalo, N.

Y., atnaujino tris metines prenumeratas Lietuvon.

B. Kvietinskas, Montreal, prisiuntė dvi naujas prenumeratas užrašytas Lietuvon J. Pažero ir J. Mickuno ir \$2.50 surinktų aukų. Aukojas: J. Mickunas \$1.50 ir J. Pažera \$1.00.

P. Gavėnas, Vanesa, Ont., pridavė atnaujintų pranešimų ir \$3.00 surinktų aukų. Aukojas: J. Vertelka \$2.00 ir V. Dudonienė \$1.00.

A. Lapata, Toronto, atnaujino prenumeratą Lietuvon ir paaukojo 50 c.

T. Rimdžius, Toronto, pridavė \$7.20 už parduotą spaudimą.

J. A. Užunariai, Windsor, Ont., prisiuntė atnaujintą prenumeratą ir nuo vieno rėmėjo 50 c. aukų.

D. G. Justus, Worcester, Mass., prisiuntė nuo Jurgio Deksnio \$25.00 aukų kaip ženklą amžino atminimo vėlonies Mar. Deksnienės-Vilkauskaitės, mirusios kovo 2.

Patys atsinaujindami prenumeratas paaukojo:

A. M. Shultz, West Linn, Ore., \$10.50;

S. Shostak, London, Ont., \$1.00;

Mike Ceplinskas, Chicago, Ill., \$1.50;

A. Stankevičius, Toronto, \$1.00;

B. Jankowski, Irington, N. J., 50 c.;

J. Boris, Nanaimo, B. C., \$1.00.

Algirdas Buvarskis, Kauras, T. Lietuva, atsisteidamas už jam siunčiamą Liaudies Balsą ir remdamas savitrašio išlaikymą prisiuntė keletą vėliausios laidos lietuviškų knygų.

P. Plaušinas, Sao Paulo, Brazilija, prisiuntė ten gautas dvi naujas prenumeratas, vieną naują ir atnaujintą Lietuvon, taipgi kelias atnaujintas.

Visiems už pasidarbavimą

ir aukas širdinga ačiū. Administracija

Esą patirta, kad kol užaugo viena tona medžio, medis sunaudoja 1,000 tonų vandens.

LONDON. — Britanijos premjeras Macmillan ir užsienio reikalų ministras pradeda maršrutą aplankymui sąjungininkų ir perdavimui jų patirtų išpatyčių Tarybų Sąjungoje.

DOMESII!

Gal turite šeimą, draugų ar giminių Europoje kuriems reikia pagalbos? — Išgelbėkit gyvybę pasiūsdami svarbių medikamentų ir vaistų. — Rašykite telefonuokit ar užėikit į mūsų vaistinę ir pasitelkūkit Mes dabar turime orinį susisiekimą su tarybinėmis respublikomis

Taipgi turime polio čiepu (nuo vaikų paralyžiaus)

WALTMAN'O

DEPENDABLE DRUG STORE

1147 Dundas St. W. ties Ossington

Priešais "Ukrainska Knyha"

LE. 6-2139

Toronto

Siuntiniai! iš Hamiltono

Į LIETUVĄ

Siuntiniai eina per "Ukrainska Knyha"

HAMILTON OVERSEAS PARCEL SERVICE

1145 KING ST. EAST
Telephone: LI-51724

Taipgi priimam siuntinius į visas kitas TSRS respublikas. Pas mus yra daug įvairios medžiagos, odos, ir kitų daiktų dėl siuntinių.

Atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak., išskiriant pirmadienius.

Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitus SSRS kraštus. Siųskite savo giminėms ir artimiesiems siuntinius per lietuvišką įstaigą

SAKAS PARCEL SERVICE

sent by

Ukrainska Knyha

755 Barton St. E., Hamilton, Ontario
Tel. LI. 4-7239

Jūsų siuntiniai yra garantuoti ir apdrausti. Galite siųsti maistą, avalynę, vaistus bei rūbus, nuo 4 iki 17 svarų. Muito mokestis yra Ukrainska Knyha nustatytas.

Mūsų naujoje didesnėje patalpoje jūs rasite: avalynės, skaručių, skutimo ir kirpimo priemonių ir kt. Mes turime didelį pasirinkimą kostiuminių medžiagų. Kaina nuo \$8.00 ir daugiau už kostiumą. Lygios vienspalvės vilnos ir angliškos dryžuotos, išskyrus pirmadienius.

Mes jums patarnausime greitai, nuoširdžiai ir teisingai.

Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą

Priimam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko. Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą, ir gavėjui nieko nebereikia primokėti.

UKRAINSKA KNYHA Centras ir Skyriai Randasi:

TORONTE:

962 Bloor St. W. — 1162 Dundas St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 95 St.

VANKUVERIJE: — 652 Kingsway St.

PROVINCIJOJ GYVENANČIŲ DEMESIUI:

Norėdami pasiųsti savo siuntinius, galite juos prisiųsti į mūsų firmos centrą ar bile skyrių dėl persiuntimo. Savo laiške privalote įdėti sąrašą siunčiamų dalykų ir kiek už juos buvo mokėta atskirai. Tada mes patikrinsime daiktus ir nustatysime muito sumą ir jums pranešime, kartu nurodysime ir kitas persiuntimo išlaidas. Gavę nuo jūsų mokestį, siuntinį pasiųsime be jokių užvilkinimų, kaip galima greičiau. LABAI SVARBU nurodyti aiškų ir teisingą adresą, kam siuntinys yra siunčiamas. Daiktai dėl vieno siuntinio (kol nesupakuoti) turi svėrti ne daugiau kaip 17½ svaro.

TORONTO IR APYLINKES GYVENTOJŲ DEMESIUI:

Pranešame, kad jau yra atidarytas ir veikia mūsų įstaigos skyrius Toronte sekančiu adresu:

UKRAINSKA KNYHA

1162 Dundas St. W. — LE. 4-7551

Toronto skyriuje ir centrinėje raštinėje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių.

Toronto skyrius ir centrinė raštinė atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta.

Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.

Centrinė raštinė:

UKRAINSKA KNYHA

962 Bloor St. W. Toronto 4, Ont.

Telefonas: LE. 4-7551

A. Ciumačėnka

Vertė V. Dautartas ir J. Semėnas

Žmogus iš Mėnulio

A t v y k i m a s

(Tąsa)

Nuo saulės ir akinančio vandens blizgesio skaudėjo akis, tačiau Maklajus nė nemirkėdamas žiūrėjo į plaukiantį, tolimoje nykstantį laivą.

— Viso labo, "Karžygy"! — dar kartą tylutėliai ištarė jis ir pasuko prie savo namelio.

Ulsonas ir Bojus tvarkė daiktus.

Laikydamos lūpomis kelias vinis, Ulsonas kalė viršum savo patalo žmonos portretą. Ji vilkėjo juodingą, klostytą suknelę su kaspinais, o ant galvos buvo užsidėjusi aukštą skrybėlę su plunksnomis.

Maklajus prisirišino prie savo stalo. Čia jau gulėjo tvarkingai padėta popierių krūvelė. Stovėjo rašalo pripilta rašalinė. Pieštukai buvo smailiai nudrožti. Varinis mikroskopo vamzdelis blizgėjo saulėje. Ant knygų ir naujai nuobliuoto stalo lentų šmėkščiojo švelnūs vos judančių šakų šešėliai.

Maklajus atsisėdo ant suolo ir atsivertė sąsiuvinį.

— Jūs geriau užtaisytumėte šautuvus, — sušnabzdėjo jam į ausį Ulsonas, bailiai žvalgydamasis į šalis. — Aš įsitikinęs, kad jų prireiks dar šią naktį. Žiūrėkit, šitie pajudėliai jau traukia pas mus.

Maklajus pažvelgė į krantą. Papuasai šoko prie vandens. Jie mosikavo ietimis. Jų judesiai buvo rūstūs ir karingi. Plaukuose siūbavo plunksnos. Rudos rankos, į taktą pakildamos ir nusileisdamos, lyg kažkam būtų grasinusios.

— Tai jie džiaugiasi, kad išplaukė "Karžygy", — toliau šnabzdėjo pablyškęs nuo išgąsčio Ulsonas.

Nebaigęs darbo, jis paleido iš rankų plaktuką, ir puošniosios žmonos potretas nukrito ant grindų.

— Jie žino, kad mes vienai, ir jūs pamatysite, ką jie mums iškrės dar šią naktį. . .

— Niekai! — griežtai nutraukė jį Maklajus. — Jeigu jūs bijote, slėpkitės kur nors, bet nedirskite jiems šitoks pasirodyti. Jie neturi žinoti, kad mes jų bijomės. Mes nebijome jų! Aišku?

Suraukęs antakius, Maklajus išėjo į priangį. Papuasai iš tolo stebėjo baltąjį žmogų ir jo namą.

Jų veidai buvo rūstūs, judesiai — griežti. "Tu mums nereikalingas, — kalbėjo jų mostai. — Eik! Palik mus,

svetimas žmogau. Štai jūra! Štai dangus! Štai erdvė! Eik! Mūsų krante tau nėra vietos!"

Nuo papuasų minios atsiskyrė Tujus. Šį kartą jis jau nesišypsojo. Tvirtais žingsniais Tujus priėjo prie lūšnos. Jis drąsiai žengė ant laiptelių ir ištiesė ranką siekdamas durų. Tujus norėjo įeiti į vidų kaip šeimininkas, tačiau Maklajus jį sustabdė.

— Ne, Tujau! — pasakė tyliai, bet rimtai Maklajus. — Tenai tau negalima. Ten — tabu. Supranti — tabu! Uždrausta.

Tujus piktai susiraukė ir žengė dar žingsnį į priekį. Maklajus nepajudėjo. Atsiremęs ranka į staktą, jis stovėjo tarpduryje ir žiūrėjo Tujui į akis. Paskui jo veidas nušvito lengva šypsena.

— Nesiraukyk, Tujau, — linksmi pasakė jis. — Ten negalima. Ten — tabu. — Ir, pridėjęs ranką prie lūpų, parodė kad nori gerti. — Atnešk man kokoso riešutų. Aš noriu gerti. Supranti, Tujau, daug daug gerų kokoso riešutų.

Tujus suprato. Žodžius "kokoso riešutas" Maklajus pasakė jo kalba — per tą laiką jis jau buvo suspėjęs šį tą išmokti.

Tujus apžvelgė blyškų Maklajaus veidą. Jo antakiai atsileido. Jisai susimąstė.

Tačiau galvojo Tujus neilgai. Jam pagailo išblyškusio ir alkano žmogaus. Jis užjaučiamai pačiupinėjo Maklajaus muskulų, užjaučiamai palingavo galva ir pasisukęs riktelėjo kažką savo draugams.

Maklajus nesuprato jo žodžių. Bet šypsena pasidarė linksmesnė. Jis nuvokė, ką Tujus bus pasakęs savo draugams.

— Nesibijokite jo! — sakė Tujus. — Jis nieko daugiau nenori, tik kokoso riešutų. Jis nieko pikto mums nepadarys. Be to, ir jo rankos kur kas silpnesnės negu mūsų. Eikime ir atneškime jam, ko jis prašo.

Ginkluoti papuasai atidžiai klausėsi Tujaus. Jie nuleido ietis. Visi nusigrėžė ir lėtai sulindo į tankius krūmus. Valandėlę palūkęjęs, Tujus atsiveikindamas mostelėjo ranka ir nusekė paskui juos.

Maklajus apsisukęs pažvelgė į Ulsoną. Švedo kaktose blizgėjo stambūs prakaito lašai. Ranka, laikanti plaktuką, pamažu drebėjo. Iš atgniaužto kumščio byrėjo viny...

— Eikite ir kabinkite savo paveikslukus, Ulsonai, — tarė Maklajus. — Viskas gerai.

Ir, juokingai pritūpęs, Maklajus surinko nuo grindų pabertus vinius.

Sargyba Naktį

Pirmąsias naktis sargybą eiti teko trimis pamainomis. Visų ilgiausią ir labiausiai varginančią pamainą Maklajus pasiskyrė sau.

Sunėręs rankas už nugaros, jis vaikštinėdavo palei namuką pirmyn ir atgal.

Protarpiais jis patydom švilpavo sau panosėje, ir tuomet valandėlei nubūdęs paukštis pritardavo jam neramiu, trūkčiojančiu čypseljimu.

Miegas neėmė — taip gražu ir nepaprasta buvo aplinkui. Jūra švitėjo, žvaigždės buvo ramios ir tokios didelės. Nuo smėlio ir akmenų kilo šiluma: atrodė, kad žemė alsuoja per miegus.

Iš priangio, kur stovėjo maišas su jūros augmenija ir kiaukutais, surinktais dieną, dvelkė dumbliu ir drėgme.

Ošė bangų mūša, tyliai šlamėjo medžių lapai, šaižiai be paliovos svirpė cikados.

Kartais atrodydavo, kad kažkas atsargiai tvirtais ir tykiais žingsniais sėlina tarp krūmų. Maklajus sustojęs įtemptai klausydavosi. Jis žinojo, kad stambių gyvūnų saloje nėra, čia galėtų būti tik žmonės. Tačiau tai nebuvo nė žmonės — tai plakė paties Maklajaus širdis, sunkiais smūgiais tvinkčiojo smilkiniuose kraujuose. Baimė neėmė, bet nebuvo ir tikros ramybės. Mintyse pynėsi Tujaus perspėjimai, pasakojimai apie papuasų klatingumą, prisiminė aprūkusios kaukolės lūšnų gilumoje.

Norėdamas nusiraminti, Maklajus imdavo pusbalsiu dainuoti. Naujosios Gvinėjos pakrantėje aidėjo ukrainietiška melodija. Dar vaikystėje Maklajus girdėjo ją iš savo tėvo:

— "Žvai-aigždėlės skaisčiosios, žvaigždutės gražiosios, — rūpestingai traukė Maklajus, — ži-nią atneškite iš gimtojo krantė. . ."

Tačiau žvaigždėlės, kurių jis prašė atnešti žinią iš gimtojo krašto, klausėsi jo ir tylėjo. Tada Maklajus sėsėdavosi ant nukirsto medžio ir klausydavosi taip pat tylėjo.

Nepatenkintai murmėdamas, jo pakeisti atėdavo užsimiegojęs Ulsonas. Jis ilgai klausydavosi ir burnodavo.

— Kiek uodų! — kalbėjo jis. — Jokie tinkeliai nepadedą! Žiūrėkite, kokios pūslės ant mano rankų ir kojų. Tai vis uodų darbas.

Jis užsidegavo pypkutę ir sėsėdavosi ant medžio greta Maklajaus. Rausva ugnelė

žėrėjo tamsoje. Maklajus sėsėdėjo ir mąstė. Mėgstas šneketi Ulsonas to nepastebėdavo.

— Tas Tujus — irgi geras bestija, — kalbėjo jis. — Sukinėjasi čia visą laiką tai vienas, tai su savo sūnumis. Kodėl jie nedirba? Jie tikriausiai ne daržų neturi?

— Jie turi cukrinių nendrių plantacijų, — trumpai atsakė Maklajus. — Tose plantacijose dirba moterys.

Ulsonas nepritariamai papurtė galvą!

— Čia visko per daug auga ant medžių. Jiems belieka tik tai ištiesi ranką ir nusiškinti. Tai negerai. Šitaip gyvendamas, žmogus ima tingėti. Būtų kur kas geriau, jeigu jie, kaip visi padorūs žmonės, dirbtų žemę ir sodintų kopūstus. Prašau, pasakykite, — tęsė jis be jokio perėjimo, — ar pas mus švedijoje negalėtų augti tokie medžiai? Man rodos, kad neteisinga, jeigu kažkokiems juodiesiems duota visa tai, ko neturi tikrieji žmonės, baltieji. Mano žmonai tikriausiai irgi būtų malonu valgyti bananus tiesiai nuo medžio! . . .

Tačiau Maklajus jau nesi-klausė Ulsono:

— Sėkmės, Ulsonai. Aš pasistengsiu užmigti. Rytoj vos prašvitus aš eisiu pasibastyti. Nesirūpinkite, jeigu grįžčiau vėlai.

— Tik neužtrukite per ilgai! — meldė Ulsonas. — Prašau jus, neužtrukite per ilgai! Ir nepamirškite pasiimti šautuvo. Viskas paruošta, užtaisyta.

Maklajus tik gūžtelėjo pečiais:

— Ginklus aš imuosi tik į medžioklę, o pas žmones einu be ginklų. Rytoj aš einu pas žmones, Ulsonai!

Ir, dar kartą pasižiūrėjęs į jūrą ir žvaigždes, Maklajus nuėjo į savo trobą.

Naujas Kaimas

Rytą Maklajus dar kartą apgalvojo savo sprendimą.

"Aišku, kiekvienas mane palaikys keistuoliu, — kalbėjo jis pats sau, tvarkydamas kelionės krepšį. — Gal būt, aš ir iš tikro keistuolis. Kodėl papuasai būtinai turi suprasti, kad aš jų draugas? Jie gali užpulti mane, ir tada aš turėsiu gintis. Vadinausi, revolverį reikia pasiimti. Taip. Gerai. O antra vertus, ką aš padarysiu su savo revolveriu prieš šimtus vikrių ir tvirtų žmonių? Nušausiu penketą ar šešetą, o po to vis tiek teks pasiduoti. Argi man bus lengviau mirti, jeigu nudobsiu tuos penkis? Manau, kad ne!"

Paėmęs revolverį, Maklajus pametė jį ant delno.

"O svarbiausia, čia ir visas pavojus, kad nė aš pats nežinau, kaip elgiausi, turėdamas kišenėje šitą daiktėlį.

Kartais man gali nepatikti papuasų elgesys. Ko gero, aš galiu supyksti ir nesusivaldyti? Kas gali garantuoti, kad aš iškesiu nepykstelėjęs nors į orą? Kokia tada gali būti draugystė su papuasais? Žinoma, — jokios!"

Apsisprendęs revolverį palikti namie, Maklajus įkišo jį į stalčių. Vietoj jo jis pasiėmė užrašų knygelę ir pieštuką.

Ulsonas ir Bojus miegojo. Migla dar draikėsi po medžių šakas ir gulė ant žemės. Takeliu Maklajus nuėjo į miško gilumą. Jam norėjosi aplankyti Gorendu kaimą, kur pirmą kartą susitiko su Tujumi.

Gorendu gyventojai buvo artimiausi Maklajaus kaimynai. Juk iš ten buvo girdėti, kaip naktimis dusliai traliauvo dūdelės ir dundėjo būgnai, padaryti iš sumaniai išskaptuotų medžio gabalų. Tai juk iš Gorendu rytais kilo aukšti dūmų stulpai. Tai iš ten kiekvieną dieną rinkdavosi prie Maklajaus lūšnos tylūs ir smalsūs svečiai.

Gorendu kaimas buvo netoliese, ir Maklajui atrodė, kad takelis pats nuves jį tenai.

Eiti buvo lengva. Saulė buvo dar žemai. Ryto miškas buvo pilnas rasos, blizgesio ir paukščių balsų. Kojos saکتum pačios šokinėjo per medžių šaknis. Pečiai lengvai praskirdavo vijoklių šakas.

Maklajaus dėmesį patraukė skardus lori paukščių riksmas.

Jis pakėlė galvą. Paukščiai skraidė nuo šakos ant šakos tartum netikėtai atgiję margi žiedai. Pro lapus prasiskverbiosio saulės šviesoje raudoni, geltoni ir mėlyni jų sparnai atrodė dar ryškesni.

Maklajus staiga sustojė. Tiesiai, viršum jo galvos, visai žemai, purptelėjo paukštis, nepanašus į kitus puošniusius savo draugus.

Tai buvo koki — savo didumu ir melsvai juodomis plunksnomis iš pradžių Maklajui priminęs paprasčiausią jo gimtinės kuosą.

Maklajus nusijuokė: — Kuosele! — pašaukė jis ją. — Kuosa!

Koki drąsiai žiūrėjo į jį. Juoda, blizganti akutė žvaliai stebėjo žmogų. Paskui paukštis, tingiai purptelėjęs, nutūpė ant gretimo krūmo.

Maklajus žengė kelis žingsnius stačiai prie jos.

— Ak tu, kuosele! — pakartojo jis. — Ak tu, kuosa!

Paukštis vėl nuskrido ant kito medžio.

Maklajus atsargiai ištiesė ranką. Paukštis buvo visai arti. Atrodė, kad galima jį pasiekti. Maklajų kažkodėl sugraudino paprastos, juodos plunksnelės, smalsi akutė, palenkta į šoną galvelė.

Jis tuoju prisiminė savo

vaikystę kaime, purų kovo sniegą ir kuosas permatomo-se beržų šakose.

Iki kelių peršlapęs kojas, jis tada ištisas dienas brai-džiodavo išbiurusiais keliais, plukdydamas laivelius patvi-nusiuose, drumzlinuose upe-liuose.

Ir tada, Naugardo guber-nijos Roždestvensko kaime, būdamas vienuolikos metų, jis galutinai nusprendė tap-ti keliautoju. Įvykdyti savo troškimą buvo nelengva. Tė-vas anksti mirė, trūko lėšų, gyvenimas buvo sunkus. Ta-čiau, nežiūrint viso to, jis sa-vo pasiekė.

Ir štai, dabar prieš jį ne paprasta gimtinės kuosa, bet Naujosios Gvinėjos paukštis — koki, už nugaros — oke-anas, o po jo kojomis — ta-kelis į papuasų kaimą Go-rendu.

Staiga Maklajus nustebeš apsidairė.

Ne, tas keliukas ne į Go-rendu. Šios pievos praeitą sykį jis nematė. Štai ir sta-tus skardis, jo taip pat nebu-vo. Tarp medžių šmėkščioja lūšnų stogai, bet čia ne Go-rendu. Jis atėjo į kitą kai-mą.

Iš krūmų išbėgo keturioli-kametis berniukas. Jis išgąs-tingai žvilgterėjo į Maklajų ir staiga surikęs puolė atgal.

Už krūmų suspigo mote-rys, garsiai pravirko vaikai. Kažkas riktelėjo, perspėda-mas apie pavojų, ir tuojau nutilo.

Maklajus sustojo. Riksmi tuojau nurimo.

Vėl viską nutyko. Makla-jus, gūžtelėjęs pečiais, prak-leidė krūmus.

Karam-Tamo — Žmogus iš Mėnulio

Vyrai, apsiginklavę ieti-mis, stovėjo nejudėdami. Jų antakiai buvo suraukti, šner-vės išplėtos. Po tamsia oda virpėjo muskulai, rankos kie-tai spaudė ginklų kotus. At-rodė, kad dar akimirka — ir tos ietys pasipils į Makla-jų.

Maklajus apsidairė. Taip, jis pateko į visiškai nepažys-tamą kaimą. Nei vieno ma-tyto veido, nei vienos šypse-nos, nei vieno sveikinančio judesio. Niekur nepastebėsi nei moterų, nei vaikų. Jie vi-si buvo paslėpti nuo jo — nuo priešo, nuo svetimo žmo-gaus.

Maklajus neryžtingai pa-

jo į priekį. Viršum jo galvos žvimbdomos pralėkė dvi strėlės ir susmigo į medžio kamieną.

Maklajus sukando dantis ir sugniažė kumščius, tačiau jo veidas buvo ramus, tik galva šiek tiek aukščiau pa-kilo. "Ramumo, — kalbėjo jis pats sau. — Žiūrėsimė, kas bus toliau. Kaip gerai, kad aš palikau namie revol-verį!"

Papuasai slinko prie Mak-lajaus vis arčiau ir arčiau. Jų buvo jau daug ir kiekvie-ną minutę vis daugėjo.

Minia apsupo Maklajų. Senis susivėlusia barzda išė-jo į priekį ir pradėjo kažką garsiai, šaižiai šūkauti. Li-kusieji stovėjo paniurę ir pritardami linkčiojo galvo-mis. Matyt, jiems patiko se-nio kalba. Retkarčiais senis ištiesdavo liesą, gyslotą ran-ką ir parodydavo ja miško link. Po to ta pačia krypti-mi tiesdavosi ir dešimtys ki-tų tvirtų, muskulingų rankų.

Maklajus nejudėjo.

Staiga jam pro pačias akis šmėkstelėjo kažkieno ietis. Kone palietusi skruostą, ji taip pat vikriai buvo at-traukta atgal.

Jaunas karys pasaipiai žiū-rėjo į Maklajų. Jis tikėjosi išgirsti išgąsčio riksmą, pa-matyti baimės perkreiptą veidą.

Maklajus šyptelėjo, žengė žingsnį į priekį ir, netarda-mas nė žodžio, atsėdėjo ant žemės. Karštą žemę dengė menkas, permatomas šešėlis. Maklajus tylėdamas nusijuo-se diržą ir, pasilenkęs prie pusbačių, išsivartė raiščiu-kus. Vienas po kito pusba-čiai buvo numauti nuo pail-susių kojų. Maklajus pakru-tino išvargusius pirštus ir, pasidėjęs vietoje pagalvės savo krepšį, nusižiovė iš-sitiesė visu ūgiu.

Rėksnys senis nebaigęs žodžio nutilo.

Prasižiojęs ir nustebinas jis žiūrėjo į Maklajų.

Minia pasitraukė truputį atgal ir taip pat nutilo.

"Puiku! — pagalvojo Ma-klajus. — Puiku! Nepulsite jūs gi beginklio, miegančio žmogaus. Jūs matote, kad aš nebijau jūsų. Jeigu nebijau — vadinas, aš stipresnis. O kas išdrįs užpulti stiprų ir taikingą svečią?"

Patogiai įsitaisęs, Makla-jus pasidėjo po galva ran-ką, visiškai kaip savo pata-

le. Iš po nuleistų vokų jis matė, kaip papuasai suglume kalbėjosi tarpusavy.

Stovintieji užpakalyje pa-sistiebė, kad galėtų geriau apžiūrėti keistą žmogų. Lie-sas senis kratydamas barzdą rodė čia į dangų, čia į Mak-lajų. Jaunuolis, neseniai tai-kęs ietim į Maklajų ir vos jo nenužudęs, dabar sėdėjo pritūpęs ir smalsiai žiūrėnė-jo numestus pusbačius. Ie-ties smaigaliu jis tai pakel-davo, tai vėl nuleisdavo il-gus, variniais galiukais batų raiščius. Tuoj buvo matyti, kad jie jam labai patinka, bet prieiti arčiau ir paimti juos į rankas jis nedrįso.

Maklajų paėmė juokas. Bi-jodamas nusikvatoti, jis ap-sivertė aukštelininkas ir pa-žiūrėjo, stačiai į viršų. Vir-šum jo galvos vėl buvo se-nas pažįstamas, melsvai juo-das paukštis koki.

"Aha, tu vėl čia, kuosele, — pagalvojo apimtas snau-dulio Maklajus. — Nieko, sesut, nieko. Mes su tavim ir čia neprazūsime. Mes juk naugardiškiai..."

Maklajus dabar ramiau-siai užsimerkė. Papuasai pa-sitraukė dar toliau. Jaunuo-lis nenorom paliko raiščiu-kus ir atsistojo. Balsai pasi-darė tylesni. Seniai, žvilgčio-dami į Maklajų, patraukė prie lūšnų.

Iš lūšnos po įėjimą pa-žvelgė moteris ir nedrąsiai išėjo į aikštę. Tenai po sun-kiu akmeniu iškastoje duo-butėje baigė kepti bananų vaisiai ir į plačius lapus su-sukti kiaulienos gabalėliai. Priklaupusi moteris pradėjo ruošti savo pietus. Liesas šuo anukiu baksnojo jai pe-

M. W. Kellermann

ADVOKATAS
12 Richmond St. E.
Ofiso tel. EM. 6-9591
Res. — HU. 3-1232
Toronto

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras
Suite 403 455 Spadina
Ofiso tel. WA. 2-6111
Res. — CL. 1-0651
Toronto

Akių ir Akinių Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai
Valandos: 9-12 ir 1-6
Treč. po piet uždaryta
Antradi., Ketv. ir Penkt.
vakarais
pagal susitarimą.
Tel. LE. 5-6400
1149 Dundas St. W.
Toronto, Ont.

čius. Nuogas vaikas, įsiki-bęs į susivėlusias kudlas, nu-sitempė šunį į lūšną.

Prie miegančio Maklajaus dabar sėdėjo tik tai barzdo-tasis senis ir keli jaunesni papuasai. Jie kramtė betelį, išspaudami kaip kraują rau-donas seiles, ir tylėjo. Tik retkarčiais senis pakartoda-vo vieną ir tą patį žodį, ro-dydamas akimis Maklajų ir mušdamasis į krūtinę.

— Karam-tamo, — kalbė-jo senis. — Karam-tamo.

Papuasų kalba tai reiškė: "Žmogus iš mėnulio".

Gyvas ir sveikas, tik mir-tinai pavargęs grįžo Makla-jus į savo namelį ant polių.

Maklajus Priima Svečius

Maklajus pripylė didelį puoduką arbatos ir tylėda-mas padavė jį Tujui.

Tujus su nepasitikėjimu pauostė arbatą, įkišo į puo-duką pirštą, atsargiai palie-tė jį lūpomis ir pasibiaurė-jęs išspiovė.

— Karštas vanduo, — pa-sakė jis savo sūnui, sėdėju-siam greta. — Tai tik karš-tas vanduo. Kokoso riešutai kur kas skanesni.

Maklajus garsiai traiskė cukrų ir taip pat tylėdamas ištiesė vieną gabaliuką Tu-jui.

— O čia akmuo, — nuta-

rė Tujus, permetęs cukrų iš vieno delno į kitą.

— Žmogus iš mėnulio, tur būt, turi labai stiprius dan-tis, jeigu jis taip graužia ak-menį, — pasakė jo sūnus.

Tujus pagarbiai pasižiū-rėjo į Maklajų. Dabar jau visi papuasai jį vadino "žmo-gumi iš mėnulio".

Viskas jame stebino juos: ir šviesi jo odos spalva, ir jo įpročiai, ir nepaprasti jo daiktai, o svarbiausia — kad jis nieko nebijo.

Tujus jau ne kartą suglu-męs kraipė galvą, žiūrėda-mas į beginklį Maklajų. Jis netgi siūlėsi padovanoti jam savo ietį ir lančą su strėlėmis, tačiau Maklajus ir nuo to atsisakė.

— Tikriausiai jis nemir-tingas, — šnekėjo papuasai tarpusavy. — Jis vaikšto be lanko ir be kirvio. Jis nesibi-jo nei Gorendu, nei Gumbu ir netgi Bili-Bili žmonių. O juk mes jam sakėme, kad Bili-Bili žmonės būtinai jį užmuš. Kai žmogus turi tiek daug gerų daiktų, jam ne-galima vaikščioti be ieties ir garsiai dainuoti miške. Jis turi sėdėti namuose ir sau-goti savo lūšną. Tačiau Mak-lajus neklauso mūsų ir gyve-na taip, lyg jis būtų plikas, lyg iš jo nebūtų ką atimti. Jis nesibijo žmonių.

(Bus daugiau)

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133

17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1748

Laidotuvių Reikale Kreipkitės Pas

Bates & Dodds

FUNERAL SERVICE LIMITED

A. E. RAPER, Managing Director

931 QUEEN ST. W. — Toronto — EMpire 3-0681

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Šviežias Maistas. Geras Pasirinkimas Įvairių Lietu-
viškų Valgių. Turime Kambarių Apsistojimui.

Savininkas Ch. Pampalas
Telefonas: LL 46917

Lilia Flower Shop

630 QUEEN ST. W. TORONTO

Specializuojamės Prirengime Gėlių Vestuvėms,
Laidotuviams ir Kitiems Reikalams.
Telefonas EM. 6-4183

BEAVER

SHELL SERVICE STATION

Ir Užkandžių Baras

Hway 11, R. R. 3, Orilia N., Ont.

Prašome sustoti dėl geso ir užkandžių
Savininkai S. S. Zostautai
Telefonas: FA, 4-6831